KNJIŽ

TRST, sobota
9. julija 1955
Leto XI. - Št. 161 (3090)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 20 lir
Poštnina plačana v gotovini
Tel. 94-638, 93-808, 37-338

UREDNIŠTVO: UL. MONTECCHI št. 6, III. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — OGLASI: od 8.-12.30 in od 15.-18. — Telefon 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir - Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 30 din - Podruž.: GORICA, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 33-82
NAROČNINA: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. — Federat. ljudska republika Jugoslavija: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — ZA FLRJ: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 60 - KB - 1 - Z - 375 - Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst

SEGNI JE IZPOPOLNIL VLADO Z IMENOVANJEM PODTAJNIKOV

Med podtajniki je precej novih imen, zlasti z demokristjanske strani - Segni pripravlja programsko izjavo, s katero se bo predstavil parlamentu - Fanfanijeva «čistka» med demokristjani

(Od našega dopisnika)

RIM, 8. — Segnijeva vlada je od danes popolna. Na seji, ki se je začela ob 19. uri in ki je trajala poldrugo uro, je ministrski svet končno imenoval podtajnike, med katerimi je precej novih imen, predvsem med demokristjani. Izbira 36 podtajnikov izmed tolikih kandidatov ni bila lahka, to tudi razlaga pozno uro, ko se je vlada sestala. Popoldne je Segni po razgovorih s predstavniki demokristjanskih parlamentarnih skupin po vrsti govoril z vsakim ministrom posebej, rezultat teh razgovorov in kombinacij pa je naslednji seznam podtajnikov.

Predsedstvo vlade: Lorenzo Natali (DC), tisk in informacije; Giuseppe Brusasca (DC), šport gledališče in turizem; Ennio Zelioli Lanzini (DC), birokratska reforma.

Zunanje zadeve: Alberto Folchi (DC), Dino Del Bo (DC), Vittorio Badini Confalonieri (PLI).

Notranje zadeve: Guido Bisori (DC), Vittorio Pugliese (DC).

Pravosodje: Oscar Luigi Scalfaro (DC).

Proračun: Mario Ferrari Aggradi (DC).

Finance: Giacomo Piola (DC), Aldo Bozzi (PLI).

Drž. zaklad: Angelo Giacomo Mott (DC), Giuseppe Arcaini (DC), Giustino Valmarana (DC), Luigi Preti (PSDI), Antonio Maxia (DC).

Obramba: Virginio Bertinelli (PSDI), Giacinto Bosco (DC), Giovanni Bovetti (DC).

Prosveta: Giovanni Battista Scaglia (DC), Maria Jervolino (DC).

Javna dela: Giuseppe Caron (DC).

Kmetijstvo: Antonio Capua (DC), Mario Vetrone (DC).

Promet: Salvatore Mannironi (DC), Egidio Ariosto (PSDI).

Pošta: Guido Vigo (DC).

Industrija: Fiorentino Sullo (DC), Angelo Buizza (DC), Filippo Micheli (DC).

Delo: Umberto Delle Fave (DC), Armando Sabatini (DC), Giacomo Sedati (DC).

Zun. trgovina: Paolo Treves (PSDI).

Trg. mornarica: Corrado Terranova (DC).

Vlada je zdaj torej sestavljena; manjka ji le še potrditev parlamenta. V teh dneh bo Segni sestavil programsko izjavo, ki jo bo prečital v senatu in poslanski zbornici prihodnjo sredo. Ker v političnih krogih ne pričakujejo odkritega upora demokristjanske notranje opozicije, se v parlamentu ne obetajo presenečenja. Dejanski obseg večine, ki jo bo vlada dobila, pa še ni gotov, kajti poleg maloštevilnih Laurovih monarhistov, ki se bodo zelo verjetno vzdržali, še ni povsem jasno stališče, ki ga bodo zavzeli socialisti. Pač pa kaže že sedanje stališče KPI, MSI in PNM na glasovanje proti zaupnici.

Medtem se je danes sestalo vodstvo demokristjanske stranke, ki je med drugim «izrazilo prepričanje, da bosta parlamentarni skupini soglasno podprli akcijo vlade». Na seji je poročal Fanfani o pogajanjih za sestavo vlade, vodstvo pa je odobrilo njegovo delo in se mu «zahvalilo za prizadevanje, da bi se rešila vladna kriza». Vodstvo je izreklo tudi najboljše želje Segnijevi vladi in priznanje Scelbi in ostalim demokristjanom, ki zapuščajo vladne funkcije.

Glavna vsebina današnjega sestanka demokristjanskega vodstva pa je bilo ponovno vzpostavljanje reda v stranki. Vodstvo se zaenkrat še ni obrnilo proti koncentracionistom, temveč predvsem proti levi opoziciji. Tako je bil iz stranke izključen odgovorni urednik milanske demokristjanske revije «Prospettive», Aristide Marchetti, člani stranke pa so bili pozvani, naj ne sodelujejo pri reviji, ki je zadnje čase večkrat zavzela zelo kritično stališče do Fanfanijeve politike in zahtevala njeno usmeritev na levo, v socialno problematiko. Brez kazenskih sankcij, toda s pozivom, naj preneha izhajati, pa je vodstvo, obračunalo z mesečnim biltenom «Forze sociali», okrog katerega se je zbirala skrajna demokristjanska levica, ki je blizu Gronchiju. S suspenzijo iz stranke pa so bili kaznovani demokristjani Zapulli, Boiardi in Chiaramante, ki so se udeležili mirovne konference v Helsinkiju.

A. P.

Velik pomen izjave Tito-Nehru za mir v svetu

BEOGRAD, 8. — Jutrišnje časopisje poudarja velik pomen skupne izjave predsednika republike maršala Tita in premiera Nehruja in ugotavlja, da sklep obeh državnikov o še aktivnejši medsebojni izmenjavi mišljenj o mednarodnih vprašanjih kaže, da je sodelovanje med obema državama dvignjeno na višjo stopnjo.

Znano je namreč, ugotavlja «Borba», da se izmenjava mišljenj na stalni aktivni osnovi vrši samo med državami, ki so zares zelo sorodne in ki so razvile zelo tesno politično sodelovanje. «Borba» izraža prepričanje, da bo to dejstvo pozdravila vsa miroljubna svetovna javnost, ker je dosedanja indijsko-jugoslovanska izmenjava mišljenj pokazala, kakšen je njen učinek na mednarodne odnose.

Držeč se načela miroljubne in aktivne koeksistence, sta Indija in Jugoslavija mnogo storili za konsolidacijo razmer v svetu. Sedaj po jasno izraženi želji Tita in Nehruja, da se medsebojna izmenjava mišljenj o mednarodnih vprašanjih še bolj poživi, se lahko pričakuje še mnogo več, ugotavlja «Borba». Razume se, da skupna izjava ni mogla popolnoma odražati vsega, kar je bilo storjeno v razgovorih. Pravi pomen srečanja in razgovorov se bo pokazal v popolni meri šele v praksi in konkretnih mednarodnih naporih obeh držav.

Zvezni izvršni svet ratificiral več sporazumov med FLRJ in Italijo

BEOGRAD, 8. — Zvezni izvršni svet je na današnji seji sprejel vrsto predpisov s področja gospodarstva, socialnega zavarovanja in prosvete ter ratificiral več mednarodnih sporazumov, večinoma z Italijo. Zvezni izvršni svet je med drugim ratificiral konvencijo o trgovini in plovbi, trgovski in plačilni sporazum, sporazum o cestnem prometu, sporazum o malem obmejnem prometu med Jugoslavijo in Italijo in druge.

Zvezni izvršni svet je nadalje sprejel sklep o ustanovitvi zvezne komisije za fizkulturo, ki bo proučevala problematiko in skrbela za izboljšanje telesne vzgoje, sklep o ustanovitvi pravnega sveta pri Zveznem izvršnem svetu, ki bo dajal mnenja o osnutkih novih zakonov in drugih zakonskih predlogih in uredbo o ustanovitvi instituta za primerjalno pravo z nalogo, da zbira in ureja podatke o stanju zakonodaje, pravne znanosti in prakse v posameznih državah.

BEOGRAD, 8. — 11. julija bo začela veljati jugoslovansko-avstrijska turistična konvencija o avtomobilskem prometu.

LONDON, 8. — Predstavnik londonskega občinskega sveta je danes sporočil, da je londonski župan Sir Seymour Howard sprejel vabilo, naj bi prišel na obisk v Moskvo, ki mu ga je poslal moskovski župan Jasnov. Londonski župan bo odpotoval čez kakih 10 dni in bo ostal v Sovjetski zvezi en teden.

PROTEST bivših partizanov zaradi sodnega postopka proti članom BBO

Podpisana Zveza bivših partizanov najodločneje protestira proti zasliševanju 57 bivših borcev, pripadnikov «Briško-beneškega odreda», ki so obtoženi zaradi svojega antifašističnega delovanja za časa osvobodilne borbe proti nacizmu. Omenjeni antifašistični borci so delovali v sklopu zavezniške jugoslovanske osvobodilne vojske, ki je vodila antifašistično borbo proti nacifašističnemu okupatorju skupno z vsemi zavezniškimi armadami.

Podpisana Zveza bivših partizanov protestira proti tako grobemu kršenju mednarodnih obvez, ki jih je Italija prevzela s podpisom mirovne pogodbe, kršenju italijanske ustave in jasnih zakonskih določb, in izraža tudi ob tej priliki svojo solidarnost z borci «Briško-beneškega odreda».

IZJAVE BRANKA DRAŠKOVIĆA O ŽENEVSKI KONFERENCI

Sestanek v Ženevi dokazuje neuporabnost metod hladne vojne

Konferenca bo nov element na poti k miru in popuščanju napetosti - Upati je, da bodo velesile storile vse za sporazumno rešitev mednarodnih vprašanj - Jugoslavija in Evropski svet

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 8. — «Sklicanje ženevske konference nedvomno potrjuje, da se je končno prišlo do spoznanja, da metode hladne vojne ne vodijo in ne morejo voditi k reševanju mednarodnih vprašanj, da je mednarodna vprašanja mogoče rešiti samo s pogajanji, s sporazumi, v ozračju popuščanja napetosti in krepitve mednarodnega in medsebojnega zaupanja», je izjavil na današnji tiskovni konferenci zastopnik državnega tajništva za zunanje zadeve Branko Draškovič v zvezi z ženevsko konferenco.

Branko Draškovič je nadalje izjavil, da jugoslovanska vlada ocenjuje ženevsko konferenco kot pozitivno in koristno akcijo, kot še en element na poti pomiritve in popuščanja napetosti v svetu. «Razume se, je nadaljeval, da bi bilo nerealistično, ko ne bi videli mnogočesa, kar loči današnji svet, vštevši velesile, udeleženke konference. Upamo, da se bodo velesile, zavedajoč se odgovornosti do človeštva in dosedanjih rezultatov, ki so jih dali napori za prenehanje hladne vojne in popuščanje napetosti, storile vse za nadaljnje mednarodno pomirjenje, za nadaljnjo ozdravitev mednarodnega ozračja in za sporazumno rešitev mednarodnih vprašanj».

Na vprašanje, kaj meni o včerajšnji razpravi v Evropskem svetu v Strassburgu, med katero je britanski zunanji minister Mac Millan omenil možnost sprejema Jugoslavije v Evropski svet, je Branko Draškovič izjavil, da jugoslovanska vlada še ne razpolaga z uradnimi informacijami o sestanku sveta. «Toda, je dodal Draškovič, mi spremljamo zasedanje Evropskega sveta z zanimanjem. Znano je, da smo mi za enakopravno in konkretno sodelovanje z vsemi tistimi evropskimi organizacijami in ustanovami, s katerimi lahko najdemo «tične točke». Zastopnik državnega tajništva je ugotovil, da je Jugoslavija te svoje težnje že dokazala s povezavo z organizacijo za evropsko gospodarsko sodelovanje in s članstvom v evropski konferenci transportnih ministrov. Morebiten predlog, naj pristopi k Evropskemu svetu, bi jugoslovanska vlada proučila.

Na vprašanje, ali bi lahko kaj povedal o jugoslovansko-italijanskih pogajanjih za sklenitev sporazuma o ribolovu na Jadranu in o gospodarskem sodelovanju, je Draškovič odgovoril: «Vem samo to, da so se pogajanja začela». Draškovič je odklonil vsak komentar o pozivu Grčiji in Turčiji, naj se udeležita konference o vzhodnem Sredozemlju v Londonu.

SZ se bo vrnila v OMS

ŽENEVA, 8. — Na seji gospodarskega in socialnega sveta OZN je sovjetski delegat Kumikin sporočil, da se namerava Sovjetska zveza vrniti v Svetovno zdravstveno organizacijo, iz katere se je umaknila leta 1949. Kumikin je tudi sporočil, da namerava sovjetska vlada položiti dva milijona rubljev v sklad OZN za pomoč otrokom (UNICEF) v obliki živil, trgovskih proizvodov ter s pošiljanjem pomožnega osebja v zdravstvene centre za otroke. Kumikin je tudi izjavil, da se namerava Sovjetska zveza vrniti v to organizacijo, ker je ugotovila znatne rezultate organizacije v borbi proti boleznim.

Sovjetska prošnja bo takoj poslana glavnemu ravnatelju OMS in verjetno se bodo sovjetski predstavniki lahko udeležili že sestanka evropskega regionalnega urada OMS, ki bo septembra

Razgovori dr. A. Beblerja v Strassbourgu

STRASSBOURG, 8. — Jugoslovanski veleposlanik v Parizu dr. Aleš Bebler, ki je včeraj prispel v Strassbourg v zvezi z otvoritvijo razstave jugoslovanskih srednjeveških fresk, je imel več stikov z uglednimi osebnostmi Evropskega sveta.

Poleg razgovorov z generalnim tajnikom Evropskega sveta Leonom Marshallom se je dr. Bebler razgovarjal s predsednikom evropske posvetovalne skupščine Molletom, predsednikom francoske skupščine in posebnim zastopnikom Evropskega sveta za vprašanje beguncev Pierrom Schneiterjem, britanskih poslancem, članom posvetovalne skupščine Philippom Noel Bakerom, s holandskim zastopnikom Van Natersom, zahodnonemškim zastopnikom Kissingerjem in belgijskim ministrom za zunanjo trgovino Larockom.

Dr. Bebler je poleg tega sprejel na jugoslovanskem konzulatu danskega poslanca in poročevalca posebne komisije za skrb za interese držav nečlanic Evropskega sveta Boegholma in ga zadržal v prisrčnem razgovoru.

Danes je dr. Bebler v spremstvu vojaškega guvernerja mesta Strassbourg gen. Robelina obiskal trdnjavo Claubert, kjer je med vojno bilo v vojnem ujetništvu 800 jugoslovanskih oficirjev. Popoldne je dr. Bebler priredil kosilo na čast uglednih osebnosti Strassbourga in obiskal popoldne kolonijo jugoslovanskih izseljencev - rudarjev v Merlebachu.

Televizijska postaja v Strassbourgu je posvetila nocoj posebno oddajo Jugoslaviji, med katero je dal dr. Bebler intervju in poudaril tradicionalne stike med Jugoslavijo in Francijo.

Včerajšnjo izjavo britanskega zunanjega ministra Mac Millana v Evropskem svetu tolmačijo v krogih sveta kot posredno vabilo Jugoslaviji, naj pošlje svojega opazovalca v Evropski svet.

BEOGRAD, 8. — Po vesteh Jugopressa bo 17. julija prispela v Jugoslavijo gospodarska delegacija ceylonske vlade pod vodstvom trgovinskega ministra.

Češkoslovaški sindikalisti obiščejo Jugoslavijo

BEOGRAD, 8. — Na povabilo centralnega odbora sindikatov Jugoslavije bo v drugi polovici avgusta obiskala Jugoslavijo delegacija češkoslovaških sindikatov. Češkoslovaški sindikalni funkcionarji bodo s tem vrnili obisk jugoslovanskim sindikatom, katerih zastopniki so v maju obiskali ČSR.

Jugoslovanski veleposlanik v Pragi Ivo Vejvoda je priredil sinoči večerjo na čast češkoslovaškim slavistom, ki se bodo pod vodstvom univ. prof. Havraneka udeležili konference slavistov v Beogradu. Večerje se je udeležil med drugimi tudi češkoslovaški prosvetni minister Vladislav Stol.

Nehru je na svoji mirovni poti včeraj prispel iz Rima v London

Zvečer je imel indijski premier že prvi razgovor z Edenom - Na tiskovni konferenci v Rimu je Nehru poudaril svojo vero v aktivno koeksistenco in prepričanje, da bo ženevska konferenca koristna in da ji bodo sledili drugi sestanki - Priprave na sestanek štirih velikih v Ženevi

LONDON, 8. — Indijski ministrski predsednik Nehru je na svoji «poti miru» danes popoldne prispel iz Rima v London, kjer ga je na letališču pozdravil angleški ministrski predsednik sir Anthony Eden. Nehru je prispel v London na Edenovo vabilo in bo ostal v angleškem glavnem mestu dva dni. Danes zvečer je Nehru že imel prvi razgovor z Edenom v podeželski rezidenci angleškega ministrskega predsednika Chequers.

Nehru, ki se je na svoji poti za dalj časa ustavil tudi v ZSSR, je z Edenom začel razgovore o splošnem mednarodnem položaju, o odnosih med Vzhodom in Zahodom, zlasti pa o bližnji ženevski konferenci.

Med svojim današnjim bivanjem v Rimu je Nehru v spremstvu hčere Ondire Gandi obiskal tudi Vatikan, kjer je bil sprejet pri papežu. Razgovor je trajal 25 minut — približno toliko kot včerajšnji razgovor s Segnijem. Kot je izjavil Nehru med današnjo tiskovno konferenco, je s papežem med drugim govoril o vprašanju portugalskih kolonij v Indiji, ki ga poskuša portugalska vlada prikazati kot versko vprašanje, ker je v Goi grob sv. Frančiška Klaverja.

Med tiskovno konferenco v Rimu je Nehru izjavil, da je pri vseh državnikih v deželah, ki jih je doslej obiskal, naletel na globoko željo po miru in da velja to tudi za italijanske državnike, s katerimi se je včeraj sestal. Poudaril pa je, da v Rimu ni razpravljal o podrobnih vprašanjih. Po udeležbi novinarjev je bila to največja tiskovna konferenca zadnjega časa v Rimu.

Nehru je moral zlasti odgovarjati na številna vprašanja v zvezi z njegovim nedavnim obiskom v ZSSR, in večkrat duhovito presel preko nekaterih kočljivih vprasanj, ki so mu jih zastavljali zlasti ameriški novinarji. Na vprašanje, ali misli, da so gospodarske ali notranje razmere vzrok za spremembo sovjetske politike, je Nehru odgovoril, da je popolnoma napačno, govoriti o notranji šibkosti ZSSR. Nato je dejal, da je pri sovjetskih voditeljih ugotovil globoko željo po miru.

Novinarji so Nehruja spraševali tudi o njegovem obisku v sovjetskih atomskih zavodih. Dejal je, da ne more povedati ničesar, ker se ne spozna na tehniko, da pa je videl atomsko napravo, ki daje elektriko celemu mestu. Na vprašanje, ali je to mesto morda Alma Ata, je Nehru odgovoril: «Nikoli nisem bil dober zemljepisec.»

Neki novinar je vprašal, ali sodi, da politika pekinške vlade olajšuje dosego mirnega sožitja, ali pa je Cangkajškova politika bolj prikladna temu cilju. Nehru je odvrnil: «Odgovor je na dlani. Cangkajškova politika nima niti od daleč nobene zveze z mirom v nobenem delu sveta.»

Nehru je poudaril veliki pomen konference v Bandungu, «ki je pokazala, da se lahko sestanejo države s popolnoma različnimi režimi, se razgovarjajo in dosežejo soglasne sporazume», nato pa je poudaril, da so okoliščine zdaj mnogo bolj naklonjene miru kot poprej. «Mislim, je rekel Nehru, da se je treba prepričati, da koeksistenca ni neka možna teorija, temveč neizogibna nujnost. Pozivam kogar koli, ki živi na zemlji, ne na luni, da dokaže, da je danes mogoča še kakšna druga pot poleg koeksistence. Mislim pa, da je treba to besedo spopolniti z dvema prilastkoma in reči, da mi verujemo v mirno in aktivno koeksistenco.»

Končno je Nehru izrazil prepričanje, da bo konferenca v Ženevi koristna in da ji bodo sledili drugi podobni mednarodni sestanki. «Morda bo treba še počakati, je dejal, kajti obstojece težave niso majhne, prepričan pa sem, da bo prišlo do več konferenc na različni ravneh.»

PARIZ, 8. — Zadnja konferenca izvedencev zahodnih velesil pred sestankom štirih načelnikov vlad v Ženevi se je začela danes ob 15. uri v francoskem zunanjem ministrstvu. Prvi seji je prisostvoval tudi stalni predstavnik zahodnonemške republike pri NATO Herbert Blankenhorn. Načelno so se dogovorili, da se bodo izvedenci sestajali vsak dan do 15. julija, ko bodo izročili poročilo o svojem delu trem zahodnim zunanjim ministrom, ki bodo zasedali v Parizu tri dni pred začetkom sestanka v Ženevi.

V Washingtonu je predstavnik Bele hiše sporočil, da bo predsednik Eisenhower odpotoval prihodnji petek ob 22.30 po krajevnem času s svojim osebnim letalom v Ženevo. Zdi se, je dodal predstavnik, da bo predsednika na potovanju v Evropo spremljala tudi njegova žena. Predsednikovo letalo, ki se bo spotoma ustavilo na letalskem oporišču Keflavik na Islandu, bo prispelo v Ženevo v soboto ob 21. uri.

V Londonu je imel angleški ministrski predsednik Eden na Downing Streetu dolg razgovor z zunanjim ministrom MacMillanom. Verjetno sta govorila o pripravah za ženevsko konferenco. Zvečer je Eden v svoji podeželski rezidenci Chequers sprejel indijskega ministrskega predsednika Nehruja, ki je prispel danes iz Rima v London.

Bolj kot se približuje dan konference, bolj se na obeh straneh očrtujejo obrisi medsebojnih stališč. Po predsedniku Eisenhowerju, ki je predvčerajšnjim opozoril na zapletenost vprašanja razorožitve in dejal, da so morale ZDA spremeniti svoje pojmovanje nadzorstva nad oborožitvijo, je včeraj Sir Anthony Eden javno prikazal osnovna načela, ki se jih bo držala angleška delegacija na konferenci. Eden je poskušal predvsem pomiriti ZSSR v zvezi s perspektivo, da bi se združena Nemčija pridružila Zahodu, in prikazati, da lahko dobi Sovjetska zveza zadostna jamstva za svojo varnost. Eden je predlagal, naj bi pogodbe o prostovoljni omejitvi oboroževanja zahodnih držav «v tej ali oni obliki raztegnili tudi na vzhodne države».

Skupno z Eisenhowerjevimi izjavami na zadnji tiskovni konferenci, z govorom Nikite Hruščeva na ameriškem veleposlaništvu v Moskvi in z govorom francoskega zunanjega ministra Antoina Pinaya v Evropskem svetu v Strassbourgu razlagajo te izjave kot znak, da štiri velesile želijo, da bi ženevska konferenca dosegla uspeh.

Pač pa meni londonski «Times» da so si zahodna in sovjetska stališča o najvažnejših aktualnih problemih tako daleč vsaksebi, da je ženevska konferenca v resni nevarnosti, da ne bo dosegla resnih rezultatov. Pri tem se zavzema «Times» za načrt, ki ga je včeraj omenila in tudi že zavrnila moskovska «Pravda», namreč da bi se štiri velesile sporazumele, da bi bila Vzhodna Nemčija v okviru združene Nemčije demilitarizirana in da na tem ozemlju ne bi bilo ne nemških ne zahodnih vojakov. Ta načrt, pravi «Times», bi bil najbolj obetajoč od vseh, kar jih je bilo doslej predloženih, če bi bil povezan s splošnim sistemom zmanjšanja oborožitve v vsej Evropi. «Times» sodi, da je tudi Eden v svojem včerajšnjem govoru imel pred očmi tak načrt, čeprav ga ni posebej omenil.

Medtem se je danes praktično že začel sovjetski «zračni most» z Ženevo. Prvi dve sovjetski letali sta pristali na letališču Cointrin pri Ženevi; z njimi je prispelo nekaj tehničnega osebja pod vodstvom polkovnika Milajeva, ki je že med lansko azijsko konferenco v Ženevi vodil promet sovjetskih letal, ki so vzdrževala zvezo z ZSSR.

V Washingtonu pa je Bela hiša zanikala «kot absolutno bedarijo» vesti nekaterih listov, da bo v ameriški delegaciji v Ženevi tudi «poskuševalec jedi», ki naj bi obvaroval predsednika Eisenhowerja pred nevarnostjo zastrupitve.

Stavke v Čilu

SANTIAGO, 8. — Glavni odbor sindikalne zveze je odredil prekinitev stavke opolnoči po krajevnem času. Minister za delo je namreč izjavil, da vlada ne bi pristala na začetek razgovorov s sindikati, dokler stavka traja.

Medtem ko je bila stavka milijona delavcev prekinjena, se še nadaljuje stavka, ki so jo 1. julija začeli železničarji in poštni nameščenci. Prav tako se nadaljuje stavka pekov, pomorščakov ter pristaniških in gradbenih delavcev ki se je začela včeraj.

Z veliko večino odobreni francosko-tunizijski sporazumi

Za sporazume je v francoski skupščini glasovalo 540 poslancev, proti pa 43

PARIZ, 8. — Francoska narodna skupščina je ratificirala francosko-tunizijske sporazume s 540 glasovi proti 43.

PARIZ, 8. — Francoska narodna skupščina je danes popoldne nadaljevala razpravo o ratifikaciji francosko-tunizijskih sporazumov. Prvi je govoril kominformistični poslanec Waldeck-Rochet, ki je sporočil, da bo njegova skupina glasovala za ratifikacijo sporazumov, ker bodo ti omogočili Tunizijcem, da s časom dosežejo neodvisnost. Vendar pa je govornik kritiziral sporazume in dejal, da omejitve notranje avtonomije praktično odjemljejo tej avtonomiji njeno vsebino.

Radikalsocialistični poslanec Maurice Faure je sporočil, da velika večina njegove skupine odobrava sporazume, golist Jean Legendre pa je sporazume obsojal.

Govoril je nato bivši ministrski predsednik in predsednik finančne komisije Paul Reynaud, ki je izjavil, da bi bilo vse kompromitirano, če bi zavračevali z ratifikacijo sporazumov.

Takoj za njim je bivši ministrski predsednik Mendes France, čigar zasluga je, da so se začela francosko-tunizijska pogajanja, obrazložil delo njegovo vlade s tem v zvezi in je branil svoj sklep o pogajanjih z Burgibo in neodesturom. Pozval je skupščino, naj glasuje za ratifikacijo.

Dodal je, da bo odločitev ustvarila precedens, ki bo imel važen odmev: «predstavljala bo zgled, ki bo vzbujal velike upe. Razen tega bo dokaz, da zna Francija najti rešitve, ki temeljijo na ideji napredka».

Sledil je predsednik vlade Faure, ki je izjavil, da ni mogoče vnesti v sporazume nobenih sprememb in da mora skupščina odgovoriti z da ali ne. Če pa bi se parlament odločil, da odloži ratifikacijo, ne bi mogla vlada tega sprejeti in bi to pomenilo popolno zrušenje francoske politike v Tuniziji. Omenil je, da je bila notranja avtonomija v Tuniziji pred časom obljubljena in da je izjave Mendes Francea odobrila večina v skupščini, s čimer so te izjave postale obveznost. In je dodal, da je njegova vlada samo nadaljevala politiko prejšnje vlade. «Čas kolonializma je mimo, je zaključil Faure. Sedaj moramo uporabljati formule tesnega sodelovanja. Potrebno je, da parlament izglasuje sporazume za Francoze v Tuniziji in za Tunizijce».

Na nočni seji so govorili še zadnji vpisani govorniki in ob 23.30 je Faure na kratko odgovoril na nekatera vprašanja. Poudaril je, da dopuščajo sporazumi obširna jamstva Franciji za spoštovanje njenih interesov, ne da bi pri tem škodili tunizijskim interesom, ter da bodo lahko služili kot izhodišče za plodno sodelovanje med obema deželama v ozračju medsebojnega spoštovanja.

Zatem je skupščina z veliko večino zavrnila štiri resolucije, s katerimi so predložitelji zahtevali odložitev razprave, in je nato s 540 glasovi proti 43 odobrila celotni zakon o ratifikaciji sporazumov

Harriman v Londonu

LONDON, 8. — Guverner države New York Averell Harriman je prišel z letalom v London. Harriman prihaja v Evropo na dopust in bo hkrati tudi nadzoroval delovanje v zvezi z ameriškim programom za pomoč tujini.

Novinarjem je Harriman izjavil, da potuje privatno. «Hodil bom in obiskal vse stare prijatelje», je izjavil. Med svojim bivanjem v Londonu se namerava Harriman sestati z Edenom, z zunanjim ministrom MacMillanom in z raznimi laburističnimi voditelji, med katerimi so Attlee, Morrison in Gaitskell.

Na vprašanje, ali namerava oditi v Ženevo med konferenco štirih velikih, je Harriman odgovoril, da ne. Iz Anglije bo Harriman odpotoval na Irsko, v Italijo in Izrael ter se bo vrnil v New York 3. avgusta.

Avgusta kongres argentinskih radikalov

BUENOS AIRES, 8. — Predsednik nacionalnega odbora radikalne stranke Arturo Frondizi je potrdil, da je bil za 12. avgusta sklican v Avellanedi v predmestju Buenos Airesa izreden kongres stranke. Na dnevnem redu sta med drugim proučitev notranjega političnega položaja in načrt za ustavno reformo. Kongres je še posebno važen zaradi zadnjih dogodkov v Argentini in zaradi Peronovega poziva na mirno sožitje in sodelovanje med političnimi strankami.

Notranje ministrstvo je kongres dovolilo in prav tako je dovolilo zborovanje stranke na odprtem, ki bo 22. julija v Buenos Airesu.

Predsednik Peron pa je danes sprejel nekatere člane glavnega odbora socialistične stranke, ki so vladi sporočili, da stranka pristaja na načelo pomirjenja.

Glavni odbor Splošne zveze dela je objavil poročilo v zvezi z dogodki od 16 junija. Poročilo pravi, da bodo argentinski delavci v primeru novih poizkusov upora uporabili orožje, s katerim razpolagajo za obrambo zakona in ustave, to je stavko. Glavni odbor izjavlja dalje, da brezpogojno odobrava Peronov poziv na pomirjenje in mu obljublja svoje lojalno sodelovanje.

Danes pa je bil izdan ukaz, ki črta 152 mornariških častnikov in 20 letalskih častnikov iz seznama argentinskih oboroženih sil, ker so sodelovali pri zadnjem uporu.

Sneg v Avstriji

DUNAJ, 8. — V vsej Avstriji danes dežuje ali pa sneži. V predelih pod 2000 m višine dežuje, v višjih predelih pa sneži. Temperatura je za mesec julij izredno nizka in niha od 10 do 15 stopinj.

NEW YORK, 8. — Newyorški župan Robert Wagner se je vrnil v New York s svojega potovanja po šestih evropskih državah in Izraelu.

Wagner je med drugim izjavil, da so funkcionarji, s katerimi se je razgovarjal, vsi govorili o istih vprašanjih: o financah, prometu in stanovanjih.

WASHINGTON, 8. — Kakor se je izvedelo iz obveščenih krogov, nameravajo baje ZDA pristopiti k turško-iraškemu paktu še pred koncem leta. V tem paktu, ki je bil sklenjen 25. februarja v Bagdadu, so sedaj tri države (Irak, Turčija in Velika Britanija), toda čez nekaj tednov se bo vanj vključil tudi Pakistan.

Zasedanje skupščine Evropskega sveta

Gospodarsko poročilo OEEC - O sprejemanju novih članic v Evropski svet

STRASBOURG, 8. — Posvetovalna skupščina Evropskega sveta je danes nadaljevala z delom pod predsedstvom Molleta. Seja je bila posvečena vprašanje evropske gospodarske integracije. V imenu OEEC je podal poročilo belgijski minister za zunanjo trgovino Victor La Rock. Iz poročila izhaja ugoden razvoj gospodarstva držav članic. La Rock je podal pregled delovanja OEEC na področju kmetijstva, liberalizacije trgovine, atomske energije, zamenljivosti valute itd. Izjavil je, da so bili na teh področjih storjeni napori, ki dokazujejo znatno okrepitev solidarnosti med evropskimi narodi.

Irski poslanec Sean Macbride je v imenu gospodarske komisije skupščine predložil dve resoluciji, ki odobravata delovanja OEEC in priporočila o ukrepih za vedno večje gospodarsko sodelovanje med državami članicami Evropskega sveta.

Na včerajšnji razpravi o politiki Evropskega sveta je več predstavnikov malih držav grajalo velike države, ker še niso podpisale konvencije o individualni pravici do pritožbe proti kršitvi človeških pravic. Kritika je veljala v glavnem Veliki Britaniji, Franciji in Italiji.

Za ponovno proučitev pogojev za sprejem novih članov v Evropski svet, za katere se je zavzemal britanski zunanji minister MacMillan, se je izjavil tudi britanski liberalni član zgornje zbornice lord Layton. Izjavil je, da so mogoči sporazumi in tudi sodelovanje med državami, ki imajo v nekaterih stvareh skupne koristi. Dodal je, da se z državami nečlanicami Evropskega sveta lahko najde podlaga za razgovore, ter je predlagal resno proučitev tega vprašanja.

V poročilu komisije za splošne zadeve, ki ga je podal nemški socialno demokratski poslanec Karl Mommer, je bilo rečeno, da je MacMillan v svojem govoru jasno razložil problem sprejema novih članov v Evropski svet. Izrazil je mnenje, da je treba počakati na to, da bodo prizadete države v skladu s pravili sveta dale pobude v tem smislu. S tem v zvezi je komisija za splošne zadeve izdelala predlog, ki poziva posvetovalno skupščino, naj prouči pogoje za razširitev Evropskega sveta.

Britanski laburistični poslanec Herbert Morrison je izrazil željo, da bi Evropski svet pri svojem delu sprejel stvarnejše metode in se posvetil natančno določenim problemom, ker se je posvetovalna skupščina doslej izgubljala v splošnih razpravah.

Kitajska gospodarska pomoč severnovietnamski republiki

Ob zaključku Hošiminhovega bivanja na Kitajskem je bila objavljena skupna izjava, ki poudarja nujnost izvajanja ženevskih sporazumov in napoveduje tesnejše sodelovanje med obema državama - Poročilo o kitajskem proračunu

PEKING, 8. — Pekinški radio je javil, da je severnovietnamski predsednik Hošiminh odpotoval v Zunanjo Mongolijo, od koder bo nadaljeval pot v Moskvo. Včeraj pa je bil podpisan sporazum o prijateljstvu in dobrih odnosih med Kitajsko in vietnamsko demokratično republiko.

S tem v zvezi je pekinški radio oddajal poročilo, ki je bilo skupno objavljeno in ki pravi: «Med razgovori sta se obe strani razgovarjali o zadevah skupnega interesa, zlasti pa o mednarodnih dogodkih. Udeleženci konference so se strinjali v tem, da je treba ženevske sporazume strogo spoštovati».

Zatem izreka poročilo priznanje Indiji, Poljski in Kanadi zaradi «velikega prispevka, ki so ga dale kot članice mednarodne komisije za nadzorstvo nad premirjem», «ter izreka upanje, da bo komisija nadaljevala s svojim koristnim delom ter pazila, da se določbe ženevskega sporazuma strogo spoštujejo in izvajajo. Poročilo dodaja, da so «destruktivni elementi v preteklosti večkrat kršili te sporazume in da so ZDA prisilile Laos in Kambodžo, da se pridružita SEATO ter so spremenile Južni Vietnam v vojaško bazo in v ameriško kolonijo». Poročilo pravi dalje, da se skušajo ZDA na vse načine upreti svobodnim splošnim volitvam v Vietnamu, ter obtožuje ZDA, da odkrito kršijo ženevske sporazume, ko dobavljajo vojaško pomoč Kambodži.

Poročilo vztraja, naj se 20. julija začne konferenca predstavnikov Severnega in Južnega Vietnama za pripravo splošnih volitev, in dodaja, da se obe strani pridružujeta izjavi, ki sta jo 22. junija podala Nehru in Bulganin glede nujnosti uveljavljenja ženevskih sporazumov.

V izjavi je dalje rečeno, da obe strani sprejemata pet načel o miroljubni koeksistenci, da je osvoboditev Formoze važno vprašanje prav tako kakor združitev Vietnama, in napoveduje, da bosta obe državi povečali gospodarsko, trgovinsko in kulturno sodelovanje. V ta namen je Kitajska brezpogojno podarila severnovietnamski republiki 800 milijonov juanov v obliki oblačil, tkanin, kmetijskih strojev itd. Kitajska bo poslala v Severni Vietnam svoje strokovnjake, da pomagajo pri graditvi in popravljanju cest, mostov in železnic. Trgovina med obema državama se bo povečala in študentje bodo lahko nadaljevali svoje študije v šolah in zavodih ene ali druge države.

V poročilu o proračunu, ki ga je včeraj podal pred ljudskim kongresom v Pekingu kitajski finančni minister, se prikazuje ugoden položaj kitajskega gospodarstva. Novi proračun prikazuje željo kitajskih voditeljev, da v čim večji meri pospešijo industrializacijo države, zlasti pa razvoj težke industrije.

Če bo Kitajska dosegla zastavljene si naloge, bo jeklarska proizvodnja leta 1957 presegla 4 milijone ton, to je trikrat toliko kakor leta 1952, leto pred začetkom izvajanja prvega kitajskega petletnega načrta.

Na podlagi načrta se bo morala proizvodnja električne energije podvojiti, proizvodnja premoga se bo morala dvigniti od 63 milijonov ton v letu 1952 na 113 milijonov ton v letu 1957. Kitajska bo prvikrat začela izdelovati tovorne avtomobile.

Načrt določa tudi zgraditev deset tisoč kilometrov novih železnic in prav toliko kilometrov cest. Trgovinska mornarica se bo morala povečati za 400.000 ton.

Burmanski ministrski predsednik U Nu je danes v Detroitu izjavil, da ne misli več odgovarjati na vprašanja novinarjev glede Kitajske. Dodal je, da noče, da bi njegove izjave tolmačili drugače, kakor on misli in bi s tem «uničili prijateljske vezi med ZDA in Burmo».

Glede svojih prejšnjih izjav, da je imel vtis, da je sprejem Kitajske v OZN samo vprašanje časa, je U Nu poudaril, da je on pri tem večkrat pojasnil, da mu nobena ameriška uradna osebnost ni izrecno izjavila kaj takega, pač pa da gre samo za njegov vtis.

Kakor je znano, je včeraj predstavnik ameriškega državnega departmaja podal izjavo, v kateri je ponovil, da washingtonska vlada nasprotuje sprejemu Kitajske v OZN.

Spopadi v Laosu

VIENTIANE, 8. — Številni oddelki laoškega gibanja Pathet Lao so izvršili močan napad na goratem področju Muong Peun 40 km južnozahodno od severnovietnamske meje. Napadalne sile so zavzele položaj, ki so ga prej držale laoške čete. Laoško vrhovno poveljstvo je odredilo protinapad in letala so že spustila padalce na omenjeno področje, kjer so boji še v teku.

Ustavljeno iskanje ladje «Blue Star»

NEW YORK, 8. — Predstavnik obalne nadzorstvene službe je sporočil, da so izvidniški čolni, ki so iskali ponesrečence z ladje «Blue Star», dobili ukaz, naj se vrnejo v pristanišče, ker je sedaj prevladalo mnenje, da so bili klici na pomoč, ki naj bi jih oddala omenjena ladja, navadna prevara.

TRŽAŠKI DNEVNIK

SPOMINSKI DNEVI

8. julija 1621 je bil rojen sloviti francoski basnopisec Jean Lafontaine. Umrl je leta 1695.

Danes, SOBOTA 9. julija Nikolaj, Hvalimir
Sonce vzide ob 4.23 in zatone ob 19.56. Dolžina dneva 15.33. Luna vzide ob 21.49 in zatone ob 8.46.
Jutri, NEDELJA 10. julija Amalija, Ljubica

RESOLUCIJA KOORDINACIJSKEGA ODBORA POZIVA NA ODLOČNO AKCIJO

Naraščanje ogorčenja zaradi mahinacij s fondom za okrepitev trž. gospodarstva

Trgovinska zbornica sklenila posredovati pri članih nove vlade - Porazna dejstva o zakulisnih mahinacijah v škodo Trsta v izjavah predstavnika PSDI dr. Vladovicha

Koordinacijski odbor, ki predstavlja 13.000 malih in srednjih tržaških podjetij, je včeraj sprejel resolucijo glede vladnih programov o Trstu. Odbor je telegrafsko poslal resolucijo predsedniku republike Gronchiju in novemu predsedniku vlade Segniju.

V resoluciji koordinacijski odbor z obžalovanjem ugotavlja izjave o nameravanem rušenju tržaškega gospodarstva in ukrepih, ki naj privedejo do izseljevanja delovne sile. Odbor izraža odločen protest proti takim načrtom in poziva vlado, da izvrši svečano obljubljene ukrepe za oživitev aktivnosti Trsta. V zaključku resolucije podčrtuje odbor sklep, da bodo vse kategorije, katere zastopa, nadaljevale z odločno akcijo, dokler ne bodo uresničene zahteve tržaškega gospodarstva.

Koordinacijski odbor je s to resolucijo ponovno stopil na pot odločnejših protestov, ki edino lahko premoste nezainteresiranost, da že ne rečemo — odkrito nasprotovanje vladnih predstavnikov, o osnovnih tržaških vprašanjih. Zaradi tega se pričakuje, da bodo predstavniki 13.000 malih in srednjih podjetij v kratkem ponovno pričeli z odločnimi akcijami, ki bodo verjetno prišle do izraza s ponovno še ostrejšo zaporo.

Včeraj se je sestal tudi odbor tržaške trgovinske in industrijske zbornice, ki je razpravljal o rotacijskem fondu. Na sestanku so sklenili posredovati pri vseh članih nove vlade, vendar bodo počakali z odločnejšim nastopom do vrnitve in podrobnega poročila o rezultatih razgovorov katere je imel v Rimu predsednik tržaške trgovinske in industrijske zbornice s predsednikom parlamentarne komisije o rotacijskem fondu.

O istem vprašanju je bil včeraj zvečer na sedežu tržaške podružnice italijanske social-demokratske stranke zanimiv sestanek, na katerem je govoril znani gospodarski strokovnjak, član izvršnega odbora stranke dr. Vladovich.

Govornik je v začetku obširno obrazložil izvor sredstev rotacijskega fonda in dokazal, da gre za sredstva, s katerimi je Trst že razpolagal pred prihodom italijanske uprave.

Trst v praksi celo sedaj razpolaga s temi sredstvi, ker je začasno vladni generalni komisar Palamara že v začetku leta z dekretom ustanovil posebno komisijo, ki upravlja s temi sredstvi in ki je tudi izdala nekaj posojil. To je napravil vladni generalni komisar na osnovi vladnega sklepa, da se iz bivših fondov ERP, posojil ZVU in nekaterih drugih sredstev sestavi «Fond za okrepitev tržaškega gospodarstva», kot je uradni naziv «rotacijskega fonda».

V začetku se je zdelo, da bo ta fond lahko posloval brez posebnega zakona, kasneje pa je vlada napravila zakonski osnutek, s katerim pa se vsi tržaški poslovni krogi, stranke itd. niso v polnosti strinjali. Tržačani so tako predlagali, da bi se s posojili iz fonda lahko pokrilo 75 odstotkov stroškov gradnje nekega podjetja, ki bi dobilo odobreno posojilo in ne 50 odst. kot je to predvideval osnutek. Predagali so znižanje obrestne mere s 5 na 3 odstotke, vključitev 5 milijard lir v fond kot sestavni del teh sredstev in kar je najvažnejše, predlagali so povečanje števila tržaških predstavnikov tako, da bi bili v komisiji, ki bo upravljala in razdeljevala sredstva, Tržačani paritetno zastopani.

Značilno pa je, da po besedah govornika v februarju, ko se je v veliki tišini razpravljalo o zakonskem osnutku, predstavniki vladnih strank in trgovinske zbornice niso protestirali proti raztegnitvi tega fonda na goriško pokrajino. To točko je govornik molče prešel, saj vzbuja utemeljen sum, da so v tem primeru zmagali nad tržaškimi interesi interesi CRDA, ki so zainteresirane, da dobe posojila za gradnjo ladij tako v Trstu kot v Tržiču.

«Potem pa so se našli genialni ljudje» je nadaljeval Vladovich, «ki so predlagali, da bi v parlamentarni komisiji, ki naj prouči tržaške predloge o izpremembah zakonskega osnutka, sodelovali parlamentarci iz Vidma in Gorice, ki so blizu Trsta in ne parlamentarci iz Sicilije ali Kalabrije? In res, parlamentarci so prišli v Trst, imeli sestanek s predstavniki tržaške trgovinske zbornice ter šli v Rim, kjer govore, kako bi se moralo rešiti tržaško vprašanje z izseljevanjem, kako naj se raztegne fond ne samo na Gorico temveč tudi na Videm. Pri tem so šli tako daleč, da obstaja poseben formalni predlog, da bi fond upravljal «Regionalni institut za finansiranje malih in srednjih podjetij», ki ima sedež v Benetkah in ki je bil ustanovljen 1952. leta ter do sedaj ni izdal niti lire posojil»!

Predstavnik social-demokratov je zaključil svoja izvajanja z ugotovitvijo, da je sedaj že dovolj jasno, da so bili Tržačani opeharjeni za prosto cono, kot je tudi jasna namera, da se opeharijo za rotacijski fond.

Izvajanja in zlasti bridka dejstva so izzvala pri navzočih ogorčene komentarje, saj je na primer značilno dejstvo, da je parlamentarna komisija o teh vprašanjih razpravljala že 19. in 20. aprila in da je Trst za vse mahinacije izvedel šele v začetku julija! Prisotni so zaradi tega zahtevali odločno akcijo, vključno z javnimi zborovanji in demonstracijami.

Dejstva, katera je navedel predstavnik socialdemokratov osvetljujejo delovanje vladnih predstavnikov in dokazujejo, da imajo kaj malo volje pomagati Trstu, medtem ko se v resnici hoče rešiti tržaška gospodarska kriza z izseljevanjem v Avstralijo. Ta dejstva pa prav tako predstavljajo resno kritiko štirih tržaških vladnih strank, ki, čeprav imajo v Trstu škarje in platno v rokah, se ne zanimajo niti toliko, da bi bile obveščene o najvažnejših sklepih, ki se delajo v Rimu. Poleg tega je delovanje teh strank tudi v tem primeru bilo pol leta zavito v čudno temo in so bili prisiljeni protestirati šele sedaj, ko je zamujenega toliko časa.

Pripravljalni odbor tržaške federacije USI

Ob zaključku aktivnosti od lanskega oktobra, osrednjih voditeljev in predstavnikov Neodvisne socialistične zveze v Trstu je bila sklenjena ustanovitev Tržaške federacije USI (Neodvisne socialistične zveze).

Na sestanku, ki je bil v nedeljo 3. t. m. pod predsedstvom prof. Alda Cucchija in dr. Carla Andreonija, člana osrednjega tajništva USI, je bil imenovan pripravljalni odbor, katerega sestavljajo:

Carlo Andreoni, Jože Dekleva, Carlo De Stefani, Giancarlo Dotti, Antonio Gregori, Mirko Kosmina, Eugenio Laurenti, Miro Pahor, Bortolo Petronio, Marica Škabar, Franc Stoka, Nives Tomasi in Giovanni Ulieni.

Predsedstvo odbora je prevzel dr. Carlo Andreoni.

Pripravljalni odbor, ki ima svoj sedež na Korzu Garibaldi 4, bo takoj pristopil k ustanavljanju sekcij in skupin USI na vsem področju in bo čimprej sklical redni kongres.

Prenovljeni «Arosa Sun» odpluje iz Trsta 14. t.m.

Prekooceanski potniški parnik «Arosa Sun» last panamske družbe «Arosa Line», katerega so obnovili v tržaškem Arzenalu, bo odplul na otvoritveno vožnjo iz Trsta v četrtek 14. tega meseca. 21.000-tonsko prekooceansko ladjo so v tržaški ladjedelnici temeljito obnovili, čeprav so zaenkrat prenovili predvsem kabine turističnega razreda. Kabine in ostale prostore prvega razreda pa bodo prenovili v mrtvi sezoni za prekoocenaske parnike in se bo zato «Arosa Sun» vrnil v tržaško pristanišče v februarju.

«Arosa Sun» lahko prepelje v dveh razredih okrog 1000 potnikov in se bo iz Trsta usmeril proti Malti, Palermu, Neaplju, Genovi, Lizboni, New Yorku do Quebeca, kamor bo priplul 5. avgusta. Od tam bo parnik vozil na progi Severna Evropa - Kanada.

Z vespo v avto

Pred hotelom «Yolly» se je včeraj popoldne 60-letni profesor Renato Brill iz Ul. Commerciale 7 za hip ustavil s svojim avtomobilom, nato je hotel kreniti na levo, da bi spravil svoje vozilo v bližnjo garažo. Tedaj je privozil mimo 22-letni Giuseppe Caini iz Ul. Bonomea in se je s svojo vespo zaletel v avto.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE
za Tržaško ozemlje

Velika uprizoritev na prostem
na stadionu «Prvi maj», Vrdelska cesta 7

CARLO GOLDONI

„PRIMORSKE ZDRAHE"

(«LE BARUFFE CHIOZZOTTE»)

Ponašil dr. MIRKO RUPEL
Režija: JOŽE BABIČ in MODEST SANCIN
Glasbena priredba: O. KJUDER. Ples: O. GORJUP.
Scena: JOŽE CESAR in inž. arh. VIKTOR MOLKA
Godi se v primorski vasi v starih časih.

UPRIZORITVE
DANES 9. in NEDELJO 10. julija
V nedeljo 10. julija bo poslovilna predstava VALERIJE SILOVE.

Danes odpelje poseben avtobus iz Trebč skozi Bazovico na predstavo in nazaj.

Pričetek ob 21. uri — konec do 23.30 ure.

Pri veliki uprizoritvi na prostem sodelujeta folklorna skupina iz Brega in tamburaški zbor iz Rocola

Prodaja vstopnic vsak dan od 11. do 13. in od 17. do 19. ure v Ul. Roma 15 II. ter eno uro pred pričetkom vsake predstave pri blagajni na stadionu.

Ker je zaradi slabega vremena včerajšnja predstava odpadla, veljajo kupljene vstopnice za danes zvečer.

RADIO

SOBOTA, 9. julija 1955
TRST POSTAJA A

11.30 Lahki orkestri; 12.00 Sadje in zdravje; 12.10 Za vsakogar nekaj; 12.45 Kulturni obzornik; 12.55 Plesi raznih narodov; 13.30 Iz opernega sveta; 14.00 Schumann: Otroške slike; 14.45 Ameriški ritmi; 15.15 Poje sopranistka Lily Pons; 15.30 Pogovor z ženo; 16.00 Stravinski: Ognjeni ptič; 16.20 Domači motivi; 17.00 Plesna glasba; 17.30 Ritmične popevke; 18.00 Ravel: Dafnis in Kloa; 18.53 Chopin: Sonata št. 2; 19.15 Radijska univerza; 19.30 Priljubljene melodije; 20.00 Šport; 20.05 Capricci; 20.30 Zabavna glasba; 21.00 Poje moški zbor Slovenske filharmonije; 21.20 Lahke melodije; 21.45 Iz operetnega sveta; 22.15 Schubert: Simfonija št. 8; 22.39 Ples za zaključek tedna; 23.30 Glasba za lahko noč.

KOPER

Slovenska poročila: 6.30, 7.45, 13.30, 14.30, 19.30 in 23.30
Hrvaška poročila: vsak dan ob 20.20.
Italijanska poročila: 6.15, 12.30, 19.00 in 23.00.

6.40 Jutranja glasba; 7.00 Koledar - vremenska napoved - napoved časa; 7.05 Glasba za dobro jutro; 7.25 «Moulin Rouge» - poje Felicia Sanders; 7.30 Za naše žene; 13.45 Zabavna glasba; 14.00 Pisan spored glasbenih ugank; 14.40 Tržaška kronika; 15.00 Pisan spored lendlerjev, polk in valčkov; 15.30 Tekmovanje prosvetnih društev: PD Truške in PD Raven - Nova vas; 17.15 Iz opernega sveta; 19.15 Sport; 20.00 Izbor popularnih plesnih melodij; 20.40 Ob Drini in Moravi v narodni pesmi; 21.00 30 minut popularnih melodij; 21.30 Radijska igra: Gino Pugnetti: «Njune nedelje»; 22.30 Plesna glasba.

SLOVENIJA

327,1 m, 202,1 m, 212,4 m
Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00 in 22.00.

12.00 Trideset minut zabavnih melodij; 13.10 Pester spored opernih in solističnih glasbe; 14.40 Hrvatska narodna glasba; 15.15 Želeli ste — poslušajte!; 16.00 Utrinki iz literature - Pesmi Ceneta Vipotnika; 16.20 Iz oper in baletov; 18.00 Okno v svet; 18.15 Pisan spored slovenskih narodnih pesmi; 19.00 Zabavna glasba;

TELEVIZIJA

18.15 Film «Pozor, nevarnost!»; 21.00 Sportne vesti; 21.25 Izven programa; 21.55 Film «Pariški omnibus»; 22.20 Gianluca Tocchi: «Luna Park», balet.

10 LET PO ZMAGI NAD NACIFAŠIZMOM

Protest Zveze partizanov zaradi aretacije I. Dekleve

Zveza zahteva istočasno, da se povsem preneha s sodnim preganjanjem bivših antifašističnih borcev

Aretacija bivšega partizanskega borca, člana GAP v Trstu, Igorja Dekleve pod obtožbo, da je v času vojne v spopadu z agenti fašistične Collottijeve bande enega od teh smrtno ranil, je upravičeno razburila vso tržaško antifašistično in demokratično javnost. Vrsti protestov se je včeraj pridružila tudi Zveza bivših partizanov Tržaškega ozemlja s sedežem v Ul. Montecchi 6, z naslednjo protestno resolucijo, naslovljeno na vladnega generalnega komisarja:

Podpisana Zveza bivših partizanov Tržaškega ozemlja najodločneje protestira proti aretaciji antifašističnega borca Igorja Dekleve. Aretacija Igorja Dekleve je v najbolj kričečem nasprotju ne samo s črko in duhom italijanske republikanske ustave, ampak tudi s 16. členom italijanske mirovne pogodbe, z nedvomnim zakonskim odlokom štev. 194 z dne 12. aprila 1945, ki je bil z odlokom generalnega vladnega komisariata z dne 15. marca letos raztegnjen tudi na naše ozemlje in v nespornem nasprotju s črko in duhom Spomenice o soglasju, ki sta jo italijanska in jugoslovanska vlada podpisali v Londonu 5. oktobra 1954.

Podpisana Zveza bivših partizanov izraža ob tej priliki svoje ogorčenje in svojo zaskrbljenost nad dejstvom, da se sodno preganjanje bivših antifašističnih borcev uveljavlja celo deset let po zmagovitem zaključku vojne proti fašizmu in to celo od strani oblasti, ki črpa svojo moč in avtoriteto tudi in predvsem iz krvi za zmago demokracije in svobode padlih antifašističnih borcev. Ta pojav pa je tembolj nevaren, ker se s takim in podobnim ravnanjem izpodkopavajo tista temeljna načela, ki so osnova sleherne demokratične državne ureditve in pogoj za miroljuben napredek človeštva. S takim ravnanjem se italijanske sodne oblasti podajajo na odkrito kršenje nedvoumnih zakonskih določb, kar more le omadeževati demokratični ugled Italije doma in v svetu.

Podpisana Zveza bivših partizanov spričo tega zahteva, da se aretiranega Igorja Deklevo takoj izpusti na svobodo, ukine sodni postopek proti njemu, hkrati pa, da se povsem preneha s sodnim preganjanjem bivših antifašističnih borcev, ker tako ravnanje ni le v nasprotju s črko in duhom mednarodnih pogodb in dogovorov ter zakonskih odločb, ampak tudi v nasprotju s politiko strpnosti in miroljubnega sožitja med tukajšnjim prebivalstvom, ki so jo tukajšnje pristojne oblasti dolžne izvajati.

Zbor profesorjev evropskih univerz v Trstu

Od 12. do 16. septembra bo v Trstu mednarodni zbor profesorjev evropskih univerz. Vladni gen. komisar dr. Palamara je včeraj zjutraj sprejel prof. Aleksandra Marca, ki ima nalogo ta zbor pripraviti in kateri je komisarja seznanil s programom in namenom zbora.

NADALJEVANJE STAVKE VARILCEV SV. MARKA

Drevi enotno zborovanje na Trgu Giuliani pri Sv. Jakobu

Pri SELAD so že začeli izvajati novi odlok št. 192 - V torek sestanek delavcev tovarne Kozmann

Spor med varilci in ravnateljstvom CRDA se še vedno ni premaknil z mrtve točke, čeprav je preteklo že 50 dni od začetka stavke. Danes ob 10. uri dopoldne bo na sedežu Delavske zbornice enotna skupščina stavkajočih varilcev in delavcev ladjedelnice Sv. Marka, ki so bili zaradi stavke suspendirani. Zvečer ob 20.30 pa bo na Trgu Giuliani pri Sv. Jakobu zborovanje kovinarjev, na katerem bosta govorila sindikalista Sema in Cosulich. V ponedeljek ob 18. uri bo v dvorani v Ul. Vecellio sestanek aktiva kovinarjev Delavske zveze.

Na pobudo mladinskih gibanj mestnega središča se je ustanovil odbor za obrambo pravic delavcev CRDA. Odbor bo začel med meščani kampanjo solidarnosti, da se omogoči delavcem nadaljevanje borbe za ohranitev mezd in demokratičnih svoboščin v tovarnah.

* * *

Tudi vprašanje odloka 192 o preureditvi SELAD še vedno čaka rešitve. Včeraj je šla na vladni komisariat delegacija, da bi dobila kak odgovor na predloženo spomenico, toda zaman. Delegacija pojde danes zopet na komisariat, in sicer k dr. Caponu. Reorganizacija SELAD pa je kljub vsemu odporu delavcev že v teku, saj so odpustili že več delavcev, ki imajo nad 10.000 lir pokojnine.

Delavci se tudi sprašujejo, kdo bo odslej pripravljal sezname plač. Doslej so to delali sami uradniki SELAD v režiji občine. Sedaj pa nastaja možnost, da bodo 25 uradnikov odpustili. Po novem odloku pa ni delavcem zajamčenih niti 1250 ur dela, ker jih lahko odpustijo tudi prej. Število delavcev pa se v Miljah skrči od 195 na 150, v tržaški občini pa od 2.400 na 1.800. Zaradi številnih nejasnosti vlada med delavci SELAD zaskrbljenost, ki bi se gotovo polegla, če bi sprejeli vsaj nekoliko delavskih zahtev in odlok št. 192 prilagodili tem zahtevam.

* * *

Vsi delavci podjetja Kozmann so vabljeni, da se v torek ob 19. uri zglase na Delavski zvezi v Ul. Zonta zaradi važnih sporočil.

* * *

Odbor sindikata uslužbencev komisariata Delavske zbornice je imel te dni večkrat stike z višjimi oblastmi glede lastne odpovedi službe uslužbencev bivše ZVU. V četrtek ob 17. uri bo na sedežu Delavske zbornice sestanek, na katerem bodo poročali članom sindikata o omenjenih stikih.

Nezgoda na delu

Včeraj so sprejeli na ortopedski oddelek 53-letnega Ernesta Bizjaka iz Ul. Veltro 26, ki se je v noči med četrtkom in petkom ponesrečil na delu v pristanišču. Bizjak je bil zaposlen pri natovarjanju blaga na parnik «Maria Cosulich». Delal je na železniškem vagonu na mostiču, ki pa se je nenadoma zlomil in Bizjak je padel v vagon ter si zlomil gleženj leve noge.

S SINOČNJE SEJE TRŽAŠKEGA OBČINSKEGA SVETA

ODOBREN LETOŠNJI PRORAČUN avtonomne turistične ustanove

Predstavnik PSDI predložil resolucijo za sestavio občinske delegacije, ki naj pri vladi posreduje v korist tržaškega gospodarstva

Na včerajšnji seji tržaškega občinskega sveta je svetovalec dr. Benussi (PSDI) predložil občinskemu svetu resolucijo, v kateri predlaga naj bi občinski svet sestavil posebno delegacijo, ki naj bi odpotovala v Rim k novemu predsedniku vlade Segniju in zahtevala od njega dinamično in načrtno politiko do Trsta. Delegacija naj bi poleg tega postavila novemu vladnemu predsedniku naslednje konkretne zahteve:

1. staviti na razpolago tržaškemu gospodarstvu «krožni sklad» in 30 milijard lir državnega posojila za Trst;
2. dodeliti tržaškemu pristanišču potrebne pomorske proge za povečanje pomorskega prometa in sklicanje mednarodne konference za tržaško pristanišče;
3. deželna avtonomija;
4. ustanovitev proste cone;
5. takojšnjo izvedbo ukrepov, ki so v pristojnosti posameznih ministrstev in še posebno ukrepe za razvoj zidanja ljudskih stanovanj, gradnjo cest, izboljšanje železniške mreže in ukrepe v korist brezposelnih.

Župan Bartoli je dejal, da bo napravil potrebne korake takoj ko bo potrjena sedanja nova vlada. Ni izključeno, da bodo na eni od prihodnjih sej sprejeli enotno resolucijo o tem vprašanju.

Nato je odbornik Bonetti predložil občinskemu svetu letošnji proračun avtonomne turistične ustanove in letošnji finančni načrt za upravljanje gradu Sv. Just. Oba sklepa sta bila po daljši razpravi sprejeta z večino glasov. Razprava o predloženih sklepih se ni vrtela [illegible] upravnega dela in načina upravljanja avtonomne turistične ustanove, ker so vsi brez predsodkov priznali prizadevanje uprave te ustanove, da bi čimveč napravila v korist mestnega turizma v mejah možnosti in sredstev, ki jih ustanova ima na razpolago. Večina svetovalcev se je zadržala predvsem pri pomanjkanju sredstev za razvoj krajevnega turizma, pri nezadostnem zanimanju za to gospodarsko panogo, ki sicer ni v tržaškem gospodarstvu nikoli veliko pomenila, ki pa bi bilo napačno, če bi jo ignorirali in to prav v trenutku, ko je treba iskati najrazličnejše vire dohodkov za vsaj delno omilitev velike gospodarske krize. Zato so tudi nekateri poudarili potrebo po večjih investicijah za razvoj turizma, dali določene predloge, ki niso v pristojnosti ustanove, ki pa jih ustanova lahko stimulira. Ne moremo pa se strinjati s trditvami svetovalca dr. Agneletta (SDZ), ki je hotel prikazati tržaški turizem kot enega glavnih gospodarskih virov mesta in pretiraval pri opevanju turističnih vrednot Trsta in njegove okolice. S tem pa nočemo trditi, da nista Trst in njegova okolica zanimiva in lepa. Svetovalec dr. Agneletto pa ne sme pozabiti, da Trst ni bil nikoli turistično mesto v pravem pomenu besede. Trst je trgovsko pomorsko mesto, ki ima svojo industrijo v službi tega svojega bistvenega značaja. Te so edine gospodarske panoge od katerih je odvisno njegovo življenje. Turizem je le v toliko zanimiv in vreden, v kolikor lahko prispeva k vzdrževanju nekaterih ožjih gospodarskih strok, ki se jih v sklopu dobrega gospodarjenja ne sme nikoli zanemariti.

V začetku seje so bila postavljena nekatera vprašanja navadnega upravnega značaja. Dr. Dekleva je predložil podžupanu Visintinu prošnjo 30 družin iz Ulice Boveto, ki zahtevajo razširitev te ulice. Poudaril je, da je lastnica zemljišča, ki bi moralo biti uporabljeno za razširitev ulice izjavila, da je pripravljena odstopiti zemljišče občini brezplačno. Zato je dr. Dekleva urgiral rešitev te zahteve Barkovljanov.

Prihodnja seja bo v torek.

Tudi v pristanišču se je na delu ponesrečil 48-letni Marcello Marani iz Ul. Maurizio 11. Na nogo mu je padel kos železa in mu jo ranil. Ozdravel bo v 10 dneh.

PROSVETNO DRUŠTVO «IVAN CANKAR»

priredi danes 9. t. m. ob 20.30 na terasi v Ul. Montecchi 6

družabni večer

s plesom za stare in mlade

Na razpolago bo tudi televizija.

Vabljeni člani in prijatelji.

Vstop prost.

V slučaju slabega vremena, bo družabni večer v dvorani.

Razna obvestila

Tržaški filatelistični klub «L. Košir» sporoča, da bo jutri 10. t. m. običajni sestanek za zamenjavo znamk od 9. do 12. ure. Zaradi tehničnih vzrokov odpadejo nadaljnji nedeljski sestanki do 4. septembra t. l., zaradi tega naj vsi člani na nedeljskem sestanku prevzemajo vse zadnje dospele novosti.

Ljudska prosveta

Seja glavnega odbora Slovenske prosvetne zveze v Trstu bo v nedeljo 10. julija 1955 ob 8.30 dopoldne na sedežu SPZ v Ul. Roma 15-II.

Darovi in prispevki

Zaradi ugodne rešitve neke zadeve daruje K.O. 700 lir Dijaški Matici.

GLEDALIŠČA

VERDI

Danes ob 21. uri bo na tržaškem gradu druga predstava Bizetove opere «Carmen» s Pio Tassinari v naslovni vlogi in v isti zasedbi kot pri prvi uprizoritvi. Nadaljuje se prodaja vstopnic.

SNG v Trstu

Tisti, ki so se priglasili za dramsko šolo Slovenskega narodnega gledališča v Trstu, so naprošeni, da pridejo k avdiciji, ki bo v nedeljo 10. t. m. ob 11. uri v Ul. S. Vito 17. Za avdicijo je potrebna recitacija kakšne pesmi in recitacija v prozi (ena tiskana stran).

Uprava SNG v Trstu

KINO

Rossetti. Zaprto zaradi počitnic.
Excelsior. 16.00: «Pygmalion», L. Howard.
Fenice. 16.00: «Obupanci meja», R. Calhoun, C. Miller. Mladoletnim prepovedano.
Nazionale. 16.00: «Bojna sekira», R. Calhoun, P. Castle.
Filodrammatico. Zaprto zaradi počitnic.
Supercinema. 16.30: «Čudovite dogodivščine Pluta, Pippa in Paperina», Walt Disneyev film.
Arcobaleno. 16.30: «Projektil v cevi», J. Simmons, R. Calhoun.
Astra Rojan. 16.00: «Pošast iz Ul. Morgue», K. Malden, P. Medina. Mladoletnim prepovedano.
Capitol. 16.00: «Totò v peklu», Totò, M. Frau. Mladoletnim prepovedano.
Cristallo. 16.00: «Jeff, uporniški šejk», M. O'Hara, J. Chandler.
Grattacielo. 16.30: «V morjih Alaske», R. Ryan, J. Sterling.
Alabarda. 16.30: «Trdnjava tiranov», R. Montalban.
Aurora. 16.30: «Zgodba dr. Wessela», G. Cooper.
Armonia. 16.00: «Caroline Cherie», Mladoletnim prepovedano.
Ariston. 16.00: «Pojoč pod dežjem», G. Kelly.
Garibaldi. 16.00: «Maščevana», M. Vitale, A. Fernese.
Ideale. 16.30: «Dvoboj v džungli», J. Crain.
Impero. 16.00: «Beli angel», A. Nazzari.
Italia. 16.00: «Zavržena», Alberto Farnese, Helene Remy.
S. Marco. Zaprto zaradi počitnic.
Kino ob morju. 16.30: «Italija K-2».
Moderno. 16.00: «Deželani v Parizu», C. Blaum.
Savona. 16.00: «Moški z Vzhoda», T. Power.
Viale. 16.00: «Zadnji Apaš», B. Lancaster.
Vittorio Veneto. 15.15: «Bosa grofica», A. Gardner.
Azzurro. 16.00: «Pozor na žogo».
Belvedere. Zaprto.
Marconi. 16.00: «Sabrina», H. Bogart.
Massimo. 1630: «Velika noč Casanove», B. Hope
Novo cine. 16.00: «Cena dolžnosti», R. Taylor.
Odeon. 16.00: «Ljubimci iz Verone», A. Aimée. Mladoletnim prepovedano.
Venezia. 16.00: «Sinovi mušketirjev», C. Wilde.
Skedenj. 19.30: «Suličarji v napadu».
Kino na Opčinah. 18.00: «Neustrašni bratje».

POLETNI KINO

Arena dei fiori. 20.30: «Škotski princ», E. Flynn.
Ariston. 20.45: «Pojoč pod dežjem», G. Kelly.
Paradiso. 20.30: «Noč v Benetkah».
Ponziana. 20.30: «Nekdo me ljubi», B. Hutton.
Rojan. 20.00: «Kraljica devic», S. Granger.
Garibaldi. 20.15: «Maščevana», M. Vitale.
Secolo. 20.30: «Vedno sem te ljubila», A. Nazzari.

Oglasni oddelek

TRST
Ul. sv. Frančiška 20/III
tel. 37-338
sprejema inserate, male oglase, osmrtnice in drugo od 8. do 12.30 in od 15. do 18. ure.

ADRIA EXPRESS

TRST - Ulica Cicerone 4
tel. 29-243

IZLETI
12. - 17.8.1955
v PARIZ in na DUNAJ

POČITNICE
OB MORJU, V HRIBIH, OB JEZERIH

Predstavništvo za zdravilišči RADENSKA SLATINA in DOBRNA (Celje)
pezion po 1700 lir (v ceni so všteti zdravniški pregledi in zdravstvene ureditve)

Preskrba trgovskih, navadnih, turističnih in tranzitnih vizumov za JUGOSLAVIJO

Prodaja voznih listkov za avtobusne proge iz TRSTA v
VELDEN (Vrba) - WOERTHER SEE (Vrbsko jezero) - CELOVEC - GRAZ, odhodi v četrtkih in sobotah ob 7.45
TOLMEZZO - RAVASCLETTO, dnevni odhodi ob 6.30
JEZERO CAVAZZO, v nedeljah ob 7.30
CANAZEI - ORTISEI, v torkih, četrtkih, nedeljah ob 6 z zvezo za PRIMIERO, CORTINO, MOENO, MERANO.
GRADEŽ - dnevni odhodi ob 8.30
MILAN - dnevni odhodi ob 21
GENOVA - v ponedeljkih, sredah in petkih ob 21
COMO - CHIASSO, odhodi ob torkih, četrtkih, sobotah in v nedeljah ob 21
UDINE - dnevni odhodi ob 6.30, 7.30, 8.30
BELLUNO - dnevni odhodi ob 6.30
TREVISO - dnevni odhodi ob 8.30

IZJAVE PREDSTAVNIKOV «ČEHOSPRAT» IZ PRAGE V TRSTU

Pomanjkanje kliringa med Italijo in ČSR zavira češkoslovaški tranzit skozi Trst

Poleg tega razloga pa so še številni drugi, ki dajejo vsi prednost reškemu pristanišču na škodo tržaškega

Tržaška gospodarska agencija «ASTRA» poroča, da sta bila v Trstu generalni direktor podjetja «Čehosprat» iz Prage ing. Petrak in namestnik direktorja ing. Fuxa, ki sta si ogledala vsa italijanska pristanišča. Češkoslovaška predstavnika sta na sestanku s tržaškimi pomorskimi predstavniki izjavila, da je glavni vzrok — če ne skoro edini vzrok — za nizko raven češkoslovaškega tranzita skozi Trst v pomanjkanju kliringa med Italijo in ČSR, ki bi obsegal tudi ureditev pristaniških stroškov, pomorskih tarif itd.

Češkoslovaški tranzit skozi Trst je dosegel v letu 1954 135.967 ton, od česar predstavlja 75.062 ton izvoz ČSR in 60.905 ton uvoz. V prvih petih mesecih tega leta pa so podatki o tranzitu ČSR sledeči: 58.354, 36.742 in 21.612 ton. Že ti podatki govore, da se je tranzit ČSR skozi Trst v prvih mesecih tekočega leta znižal v korist Reke.

Perspektive pa so mnogo hujše. Že včeraj smo objavili intervju direktorja češkega podjetja «Metrans» dr. Micka, ki je na vprašanje dopisnika «Novega lista» z Reke obširno utemeljil razloge, zaradi katerih pričakuje gospodarstvo ČSR, da se bo tranzit skozi Reko povišal.

Tako smo ugotovili, da so železniške zveze proti Reki najmanj prav tako ugodne kot proti Trstu, kar je tudi logično, saj veljajo za obe pristanišči «jadranske tarife», ki so osnovane na principu geografskih razdalj. Pristaniške usluge Reke so kvalitetno zelo visoke, kot tudi pomorsi prevozi na jugoslovanskih ladjah. Ti razlogi so tudi privedli do tega, da bo šlo okrog 2.000 češkoslovaških železniških vagonov za Indijo skozi reško pristanišče.

Glede kvalitete tehničnih uslug, možnosti in števila pomorskih zvez, višine tarif pristaniških, pomorskih in drugih stroškov torej Reka prav nič ne zaostaja za Trstom. Namesto tega pa nudi reško pristanišče češkoslovaškemu gospodarstvu dve pomembni ugodnosti, katere Trst žal ne more.

Med Jugoslavijo in ČSR je namreč že sklenjen trgovinski sporazum, ki podrobno ureja tudi način plačevanja. To pa pomeni, da ČSR lahko jugoslovanske pristaniške usluge, železniške prevoze skozi jugoslovansko ozemlje, kot tudi prevoze na ladjah z jugoslovansko zastavo plača v okviru tega sporazuma z blagom in ne z dolarji, ali švicarskimi franki. Kot smo že dejali takega sporazuma med Italijo in ČSR ni in mora ČSR plačati pristaniške in druge stroške v svobodni valuti.

Nič manj pomembno je tudi dejstvo, da velja v Trstu kot v ostalih italijanskih pristaniščih zapora prometa tako imenovanega «strateškega blaga» proti deželam «za železno zaveso».

POJASNJEN VLOM V ZLATARNO V DREVOREDU XX. SEPT.

Večkratni milijonar vodja drznega vlomilskega podviga

K odkritju tolpe je pripomogla aretacija ženske, ki je v isti zlatarni ponujala ukradeno zlatnino

Zdelo se je, da policija sploh ne bo izsledila tatove, ki so 5. februarja lanskega leta okradli zlatarno v Drevoredu XX. septembra št. 12 in pri belem dnevu odnesli raznih zlatih predmetov, ur, zapestnic itd. v skupni vrednosti 8 milijonov lir. Toda po dolgih mesecih preiskav, ki so bile brez uspeha, so tatovi končno padli v mrežo, čeprav so bili zelo prebrisani in previdni.

Pred dvema tednoma je prišla v zlatarno v Ul. Mazzini, ki je last 66-letnega Angela Capursa, neka ženska, in je ponudila lastniku zlato zapestnico in zlat križec z briljanti. Da ne bi tega storila! Capurso, ki vodi tudi zlatarno, ki je bila okradena in je last Ane Palumbo vd. Ventimiglio, je takoj spoznal ukradeno blago. Z neko pretvezo je zadržal neznanko v zlatarni in takoj obvestil policijo. Žensko so zaslišali in je povedala, kdo ji je zlate predmete izročal, da jih je razpečavala po mestu. Njemu je tudi izročala izkupiček in od njega dobivala dogovorjene procente. Pa ni samo ona razpečavala blaga, za katero sploh ni sumila, da bi bilo ukradeno. Aretirali so še dve drugi ženski, nato «šefa» K., ki mu pravijo «Nini» in je baje lastnik dveh gostiln, nekaj hiš in več sto milijonov lir. Za rešetke so spravili tudi dva malopridneža, ki sta izvršila tatvino.

Ni še popolnoma pojasnjena vloga, ki jo je imel K., zdi se pa, da je on imel pri vsej zadevi glavno besedo, da je vodil posle in razpečavanje, dajal nasvete itd.; tatvino pa sta izvršila dva strokovnjaka za take podvige. Pravijo, da je baje K. ponudil 10 milijonov lir, da bi ga spustili na začasno svobodo, a je še za rešetkami. Mož ima precej pod palcem, na glavi pa precej masla, če ponuja take vsote.

UGLEDNI MILANSKI ZDRAVNIK O POJAVIH V TRSTU

Nobene zveze med pojavom paralize in morsko vodo

V zadnjih 24 urah ni bil prijavljen noben nov primer obolenja za otroško paralizo

Po precejšnji vznemirjenosti, ki se je polastila prebivalstva, se zdi, da je sanitarnim oblastem uspelo pomiriti javno mnenje v zvezi s primeri otroške paralize s tem, da so objavile točne podatke o položaju.

Zanimivo in prepričljivo mnenje o primerih obolenja v Trstu je objavil v milanskem «Corriere della Sera» ugledni zdravnik dr. Mario Musella. Mnenje, da obstaja neka zveza med morsko vodo in sedanjim pojavom otroške paralize je po izjavah zdravnika popolnoma neutemeljeno. V tem trenutku sumničenje te vrste ne sme voditi v zaskrbljujočo in popolnoma neupravičeno paniko.

Infekcija otroške paralize z vodo v kateri se kopa je bila dokumentirana samo na točno omejenih kratkih rečnih predelih, nikoli pa ne na morskih obalah, kjer se tok stalno menjava razen seveda ob krajih kjer se iztekajo mestne kanalizacije. Toda na takih področjih je kopanje prepovedano in torej možnost nevarnosti nedopustna. Morje, ugotavlja glede tega prof. Musella, lahko samo koristi tudi pri zdravljenju proti otroški paralizi.. Pri pregledu primerov, ki so se pojavili v Trstu, je prof. Musella ugotovil, da lahko pride do sporadičnih sovpadanj med primerom in primerom ne pa do karakterističnih groženj epidemičnega virusa. Po mnenju uglednega zdravnika trenutno ne obstaja nobena nevarnost epidemije.

Tržaške sanitarne oblasti so v zvezi s temi izvajanji dr. Muselle, katerega izvajanja zelo cenijo, ugotovile, da ni bilo ugotovljenih 31 primerov otroške paralize, temveč le 17, kakor je bilo to že javljeno, od katerih je bilo 8 primerov smrtnih.

V zadnjih 24 urah ni bil prijavljen noben vov primer obolenja.

To je sinoči potrdil tudi dr. Zacchi v svoji objavi novinarjem in istočasno izrazil upanje, da je to znak upadanja obolenj in normalizacije zdravstvenega stanja.

V prvih jutranjih urah je včeraj nerodno padla v svojem stanovanju 72-letna Elsa Samaja iz Ul. San Lazzaro 5. Pri padcu si je ženica zlomila desno nogo. Sprejeli so jo na ortopedski oddelek v glavni bolnišnici in pravijo, da bo ozdravela v dveh mesecih, če ne bodo nastopile komplikacije.

Od včeraj do danes

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 8. julija 1955 se je v Trstu rodilo 5 otrok, umrlo je 5 oseb, porok pa je bilo 20.

UMRLI SO: 33-letni Aldo Fabretto, 72-letna Santa Dujec vd. Silli, 75-letni Tomo Kostopec, 75-letna Rosa Romagnoli vd. Candoli, 57-letni Emilio Gentilli.

VREME VČERAJ

Najvišja temperatura 21.6, najnižja 16.7, ob 17. uri 18.6, zračni tlak 1011.4 stanoviten, veter 4 km vzhodnik, vlaga 84 odst., padavine 2 mm, nebo oblačno, morje mirno, temperatura morja 22.

BOLEHATE
na jetrih, na žolču, na ledvicah, na ženskih motnjah, na izčrpanosti?
PIJTE
RADENSKO
NARAVNO MINERALNO VODO

Strti v neizmerni žalosti sporočamo vsem, ki so ga poznali, da se je dne 17.VI.1955 v Newcastleu v daljni Avstraliji, kamor si je šel pred letom dni iskat boljšega kruha, v cvetu svojih let in nad, smrtno ponesrečil naš nad vse ljubljeni, nepozabni

IVAN REBULA

Neutolažljivi jočemo nad spominom idealnega sina in brata, bivšega partizanskega borca prekomorske brigade.

Ivanka Zidarič, vd. Rebula, mama; prof. Alojz in Rihard, brata; Marija, Ivanka in Cvetka, sestre; svakinja Zora z malo Ivanko in ostalo sorodstvo.

Sempolaj-Opčine, 7. julija 1955.

Ob konferenci štirih velesil

Paolo Vittorelli

Med jaltsko konferenco je Churchill na večerji s Stalinom in Rooseveltom pripomnil, da je on edini prisotni predsednik vlade, ki bi ga mogli v vsakem trenutku vreči z glasovanjem parlamenta. Stalinu ni bilo potrebno odgovarjati komu, medtem ko je bil Roosevelt, kljub temu, da je moral upoštevati razpoloženje kongresa, izvoljen, kakor vsak predsednik ZDA, za dobo štirih let in so njegovi ministri odgovarjali samo njemu. Zaradi pomena, ki ga ima funkcija predsednika vlade v ZDA, predvsem pa v Rusiji, kjer pa se je morda nekoliko zmanjšal v zadnjih časih, izhaja običaj, ki se je rodil med vojno, da se poverjajo konferencam «velikih», t. j. predsednikom vlad teh velesil, vsa večja vprašanja, ki se o njih vodi diskusija med velesilami.

Zadnja teh konferenc «na najvišji ravni» je bila ona v Potsdamu poleti 1945. Od tedaj ni bilo več mogoče v teh desetih letih doseči sestanka predsednikov vlad zapadnih velesil in Sovjetske zveze. Večkrat se je o tem govorilo, večkrat so se sestali zunanji ministri štirih velesil, ki so tvorili «svet zunanjih ministrov», ki bi se moral sestajati periodično na osnovi potsdamskih razgovorov, da bi reševali viseča vprašanja in pripravljali sestanke na višji ravni, kar pa do sedaj ni bilo moč doseči.

Tudi ta sporazum med «velikimi», da se ponovno sestanejo, je bilo komaj mogoče doseči s skupnim anglo-francoskim pritiskom in s formalnim korakom, ki so ga v tem smislu napravili v Washingtonu, ko je ameriški zunanji minister na zadnjem sestanku sveta NATO in ob priliki sprejema Zapadne Nemčije poskušal doseči odgoditev zadeve na pozneje. V novem ozračju, ki se je v svetu ustvarilo po podpisu avstrijske mirovne pogodbe, je bilo celo najbolj ekstremističnim ameriškim republikanskim krogom težko ponovno odkloniti to anglo-francosko željo.

Ta želja pa ni bila le posledica vzdušja, ki je nastopilo po podpisu avstrijske pogodbe, ampak tudi slučajnostnih okoliščin, v katerih sta se takrat nahajali britanska in francoska vlada.

Zlasti prva, ki je bila prav takrat v volilni borbi z laburistično opozicijo, katere ugled je v nasprotju s pričakovanji stalno rasel, je bila prisiljena igrati do konca karto miru, ki je mogla dobiti le obliko napovedi štiristranske konference, napovedi, ki jo je bilo treba objaviti pred volitvami. Novi britanski premier Eden je nekaj dni pred odstopom Winstona Churchilla ponovil, da je naklonjen dolgi pripravi sestanka, pred katerim bi se morali sestati izvedenci, nato zunanji ministri in končno predsedniki vlad. Moral je napraviti odločno gesto, da bi dokazal javnosti, na katero se je obrnil neposredno, da je vreden Churchillov naslednik na terenu zunanje politike.

Kar zadeva francosko vlado, je treba upoštevati, da se je Faure znašel v skoraj enakem položaju kakor Eden, ker je moral pokazati javnosti, da ni manjši pacifist od svojega predhodnika in strankarskega tovariša Mendès-Francea, ki je preteklega novembra na skupščini OZN prvi sprožil idejo konference na najvišji ravni, mirovne pogodbe z Avstrijo in splošnega sporazuma o razorožitvi.

Vabilo treh zapadnih velesil Sovjetski zvezi je skrajno splošno in morda ni slabo, da ni že v naprej določenega dnevnega reda; vendar pa v tem primeru splošnost izdaja, na žalost, pomanjkanje pravega zapadnega načrta in dokazuje, da je bila konferenca sklicana bolj zato, da ustreže pričakovanju zapadne javnosti, kakor da bi postavila Ruse pred določene predloge o sporazumu. Dullesov namig na tri vprašanja, ki naj bi jih konferenca obravnavala — Nemčija, «osvoboditev» Vzhodne Evrope in razorožitev — se zdi bolj polemičen prijem, kakor obveznost, in ne zdi se, da gre kakor koli za sporazum z ostalima dvema zapadnima velesilama.

In vendar je mnogo odvisno od te konference, kjer se bo moglo doseči enake rezultate, kakor so bili doseženi za Avstrijo, bodisi glede nemške enotnosti bodisi glede razorožitve, ali da se ponovno sprosti hladna vojna, ki bi se mogla spremeniti v odprt spopad v Aziji v tem poletju.

Po časopisnih vesteh bi odgovorni ameriški krogi ne nasprotovali ocenitvi koristi, ki bi mogle izhajati iz združitve Nemčije pod demokratično vlado za ceno nevtralnosti, ki bi jo jamčile štiri velesile, in morda je v tej napovedi zapadnega vabila Moskvi iskati razlog za jezo kanclerja Adenauerja, čigar politična usoda je povezana z obstojem razkola med Vzhodom in Zapadom, ki gre skozi njegovo deželo in mu dovoljuje, da upostavi nemško vojsko in politično-vojaško kasto tradicionalnega tipa, preden bi sporazum, ki bi nevtraliziral združeno Nemčijo, prezgodaj izjalovil njegove težnje.

Naša dežela ni povabljena na to konferenco in formalno nima pri tem besede, niti ne more izraziti svoje stališče. Toda rezultati konference štirih morejo zelo resno vplivati i na zunanjo i na notranjo politiko Italije.

Če štirje veliki ne bi dosegli sporazuma, bi razvoj šel v smeri krepitve obeh vojaških blokov, s pospešenim tekmovanjem v oboroževanju, kar bi bil neposreden rezultat izostalega sporazuma o razorožitvi. Avstrijska nevtralnost in najnovejše mednarodne orientacije Jugoslavije bi nas postavile v prednjo črto med obema blokoma, praktično na srednjeevropsko mejo med Vzhodom in Zapadom. Oborožitev bi na drugi strani vplivala tudi na našo vojaško politiko in bi izjalovila itak pičle perspektive, da se začne v uresničevanjem načrta, kakor je Vanonijev načrt ali tudi z nekim bolj skromnim. Štirje milijoni delovnih mest, ki jih je treba ustvariti v desetih letih, bi se mogli, v rokah neka demagoške vlade, postopno spremeniti v štiri milijone bajonetov, da ne govorimo o nevarnostih spopada v Evropi.

Sporazum o nemški nevtralnosti pa bi radikalno spremenil tudi naš položaj. Evropska nevtralna cona bi v primeru pomirjenja, tekla prav pred Italijo, od Jugoslavije, Avstrije in Nemčije do Švedske na severu. Tendenca k mobilizaciji bi se mogla obrniti in postati tendenca k demobilizaciji, kar bi utegnilo potegniti k nevtralnosti — ali bolje v cono stalnega miru — večino evropskih držav na tej in na oni strani «železne zavese».

Gre seveda za dve ekstremni perspektivi, od katerih je težje doseči drugo, kot prvo. Toda, medtem ko nas prva lahko doleti tudi če si je ne želimo, je za drugo potreba delati skupno z ostalimi velikimi in malimi evropskimi narodi, da bi nekoč postala stvarnost in premisa za resnejšo evropsko federacijo od one, ki naj bi temeljila na EOS.

Na žalost smo znova v položaju človeka, ki pričakuje najhujše nesreče in ne zna drugega kot prižigati sveče raznim svetnikom. Naša dežela ima vlado, ki jo je moč primerjati delno z Lanielovo vlado v Franciji, najslabšo vlado ki jo je ta dežela imela po vojni, ki se je držala na oblasti dokler je mogla, pri tem pa je skrbela samo za to, da ni nič naredila. Prisotnost Laniela na Bermudih pred dvema letoma je morda prispevala k temu, da je okrepila ameriški sklep, da odgodi v nedogled sestanek na najvišji ravni, ki ga je imel v načrtu Churchill.

Pomanjkanje vlade s široko ljudsko podporo v Italiji vprav v tem trenutku je zato velika nesreča tudi v mednarodnem merilu in nič ne koristi ugovarjati, da s tem parlamentom ni mogoče imeti drugačne vlade. Za spremembo vlade je treba predlagati drugačno politiko, in za drugačno politiko je mogoče najti drugačno večino. Našel jo je Mendès-France v najreakcionarnem parlamentu, ki ga je kdaj koli imela francoska republika, najti jo more demokratični predstavnik, ki bi umel pozvati stranke na upoštevanje stvarnosti in nalog resnično demokratične vlade. V obratnem primeru naj si ne delamo utvar, da bomo pregnali totalitaristične nevarnosti z desne ali z leve s tem, da bomo gledali, kajti dežela in svet gresta naprej tudi brez štiristrankarskih vlad in morda tudi brez Italije.

Iz «Il Mondo»

GRŠKA VLADA IMA PRED SEBOJ ŠE ZELO RESNE ČASE

Prav vsi vladni načrti in ukrepi tarča grških opozicionalnih strank

Poljedelstvo je še vedno glavna panoga grškega gospodarstva - Grška vlada se je lotila industrializacije, ki terja precej naporov - Na vrsti davčna progresivna reforma

Ekonomsko stanje dežele je eden glavnih argumentov, ki ga opozicija v Grčiji uporablja v svoji borbi proti vladi generala Papagosa. Predmet kritike in napadov so zaporedoma vsi vladni ukrepi, bodisi oni na področju graditve industrijskih objektov, ali kar zadeva razvoj in napredek poljedelstva, bodisi v pogledu nakazovanja kreditov in pomoči od potresa prizadetim krajem, ali kar zadeva uvedbo enotnega davčnega sistema itd. Pri tem izrablja kritika tudi določeno povišanje cen, še prav posebno najemnin.

Zadnji čas se v grškem tisku mnogo polemizira glede enotnega davčnega sistema. Današnja grška vlada smatra, da fiskalni režim, ki ga je Venizelos uvedel še leta 1919, v obstoječih ekonomskih pogojih ne more več ustrezati. Zaradi tega je pred kratkim predložila v skupščini predlog, da bi se uvedel enotni dohodninski davek. Vladni predsednik Papagos je to označil za najvažnejšo fiskalno reformo zadnjih 30 let.

Predvsem bo zadevni novi zakon izboljšal položaj delavcev. Doslej delavec ni plačal davka, če njegov letni dohodek ni presegel 12.000 drahem, z novim zakonom se ta vsota zviša na 16.000 drahem, hkrati pa je tudi predvideno določeno znižanje davčne mere na dohodke, ki omenjeno vsoto presegajo. Po izjavi ministra za koordinacijo Papligurasa, bi bil osnovni namen tega sistema v tem, da se upostavi progresivni način obdavčenja na vse vrste dohodkov. Tako se bo povečal davek na dohodke od kapitalov, ki presegajo 100.000 drahem. Minister je v tem v zvezi zavrnil obtožbe opozicije, da tu sploh ne gre za neki enoten davčni sistem, čim se dela razlika med dohodki dela in onimi, ki jih daje kapital.

Tudi vladni ukrepi za obnovo po potresu prizadetih krajev so, kot rečeno, predmet kritike od strani opozicije. V zadnjih dveh letih je Grčija pretrpela nekaj zelo močnih potresov. Zadnji je zadel pomembno industrijsko središče z nad 70.000 prebivalci Volos in mestece Nea Jonijo. Po tej zadnji nesreči je vlada uvedla poseben 20-odstotni davek na vse vrste dohodkov za dobo enega leta, hkrati pa je za obnovo prizadetih področij odobrila več kreditov. Poleg omenjenega izrednega davka so bile povečane tudi nekatere takse, kar naj bi vse skupaj ustvarilo znesek čez 32 milijonov dolarjev, s katerimi naj bi se pomagalo uničenim krajem. Vrhu tega je vlada zaprosila za pomoč v ZDA.

Opozicija se je uvedbi posebnega davka in taks uprla trdeč, da so previsoki, kakor tudi, da so potresne nesreče vladi samo dober izgovor, da more množicam zaradi uravnovešenja proračuna naprtiti nova finančna bremena. Dalje trdi opozicija, da bi se mogla potrebna finančna sredstva dobiti z zmanjšanjem vojaških izdatkov. Minister Lihnos je v imenu vlade odgovoril, da so te kritike neutemeljene, češ da bi zmanjšanje vojaških naporov «odprlo vrata notranjim in zunanjim sovražnikom».

Nadaljnji predmet napadov je vladna agrarna politika. Vlada se na vse načine trudi za razvoj in napredek poljedelstva, ki mu celo daje prednost pred industrijo, opozicija pa skuša tudi tu dokazati njene neuspehe.

V poljedelstvu je zaposlenih 65 odst. grškega prebivalstva. Ko je minister Ralis skušal prikazati vladne napore za napredek tega važnega gospodarskega področja, je hkrati prikazal tudi nekaj prav zanimivih podatkov. Tako se je od leta 1952, ko je prišel maršal Papagos na oblast, z bombažem posajena površina zemlje skoro podvojila: leta 1952 je omenjena površina znašala 82.000 hektarov, leta 1954 okrog 109.000, naslednje leto pa že okrog 140.000 hektarov. Če bodo vremenske razmere kolikor toliko povoljne, se bo ta površina do konca tega leta povečala še za 10 ali 15 tisoč hektarov. Minister je nadalje pojasnil, da so se ob sodelovanju Turkov že začela obsežna dela za regulacijo reke Marice, ki je doslej ob večjih nalivih stalno poplavljala področje kakih 25.000 ha plodne zemlje. Na tem področju bi se moglo preživeti nad osem tisoč kmečkih družin brez zemlje, ki bi ustvarile letni dohodek okrog 80 milijonov drahem. V teku so tudi dela, da bi se spremenil tek reke Aliakmona, s čimer bi pridobili nadaljnjih 42 tisoč ha dobrega zemljišča, ki bi letno dalo za okrog 200 milijonov drahem pridelka.

Na stalne napade opozicije, da je poljedelstvo kot tudi vsa ostala področja, popolnoma zanemarjeno, odgovarja vlada s številkami. Tako pravi, da je zadnja vlada, sestavljena od današnjih opozicijskih strank, v letih 1951 in 1952 investirala za napredek poljedelstva v severni Grčiji le 20 milijonov drahem, medtem ko je današnja samo v letu 1953 investirala 33 milijonov, a za dela, ki so v teku, 64 milijonov drahem, t. j. trikrat več od prejšnje vlade.

Na področju industrijskega razvoja je treba omeniti tri važne objekte, ki jih bodo gradili: rafinerijo nafte v Aspropirgosu, hidroelektrično centralo Megdova in prvi metalurški center v Larimni.

Hidrocentrala Megdova bo imela 80.000 kW, gradili jo bosta dve francoski tvrdki, gradnja se začne že ta mesec. Skupna vrednost objektov: 12 do 13 milijonov dolarjev. Rafinerijo v Aspropirgosu bo gradilo nemško podjetje «Hydrocarbon Mineraloel», njena kapaciteta bo znašala 1.300.000 ton letno, kar bi za grške potrebe popolnoma zadoščalo.

Tretji večji napor na področju industrijske graditve predstavlja postavitev prvega metalurškega centra. Gre za ponovno usposobljenje in eksploatacijo rudnika železa v Larimni. Predvideva se, da bo letos oktobra že začela delati prva peč za topljenje nikla (ruda vsebuje okrog 2.2 odst. nikla); kasneje bodo zgrajene še tri podobne peči. Podjetju za izkoriščanje rudnika je odobren kredit 2.5 milijona dolarjev.

Da bi uredila in okrepila denarno tržišče ter usmerila prihranke v produktivne investicije, se je vlada odločila, da odpravi sistem imenskih akcij in uvede v tem pogledu anonimnost. Verjetno bo ta ukrep res vplival tako, da se bodo določeni prihranki vlagali v te anonimne akcije, vendar bo to, tudi po mnenju vlade, v prvi vrsti odvisno od pogojev splošnega zaupanja, kakor tudi od garancij, ki jih bodo lahko nudile delniške družbe.

Tako graditev metalurškega centra v Larimni kot uvedba anonimnih delnic sta prav tako predmet ostrih kritik od strani opozicije. Ne glede na uspehe, ki jih je grška vlada doslej dosegla, moramo reči, da je pred njo še vrsta nelahkih nalog, za katere bo treba nemalo naporov in spretnosti, če jih bo hotela z uspehom rešiti.

DESET LET NAPOROV IN USPEHOV JUGOSLOVANSKE KOVINSKE INDUSTRIJE

Pred vojno je FLRJ stroje uvažala sedaj pa svoje tovrstne izdelke že izvaža

Lanskoletna proizvodnja jugoslovanske kovinske industrije je bila za 367 odst. večja od predvojne - Serijsko izdelovanje raznih strojev in strojnih naprav

Včeraj smo pisali o velikem razvoju in napredku jugoslovanske industrijske proizvodnje. To smo nakazali globalno, torej vso industrijsko proizvodnjo na sploh, to se pravi, celotno jugoslovansko industrijsko proizvodnjo. Danes se bomo omejili na jugoslovansko strojno industrijo in skušali v primerjavi v številkah prikazati uspehe, ki jih je jugoslovanska strojna industrija napravila v zadnjih desetih letih, to se pravi od osvoboditve do danes.

Jugoslovanska strojna industrija je, kot vsa jugoslovanska industrija, bila pred vojno zelo nerazvita. Pred vojno je bilo povprečje v zapadnoevropskih državah glede zaposlenosti prebivalstva v industriji okoli 25 odst. v strojni industriji. Ta odstotek pa je bil v Jugoslaviji komaj 5.6. Raven predvojne proizvodnje strojne industrije je v Jugoslaviji zaostajal za Švedsko za celih 50-krat, za Francijo 32-krat, za Belgijo 19-krat, za Italijo 12-krat, za Avstrijo 11-krat.

Danes se je ta odnos zelo spremenil. Predvsem se je število delavcev v kovinski strojni industriji v odnosu na celotno število zaposlenih delavcev povečal na 14 odst., torej za več kot dvakrat. Poleg tega se je tudi raven proizvodnje v primerjavi z drugimi državami znatno spremenila. Res je, Jugoslavija še vedno zaostaja za posameznimi evropskimi državami, vendar pa še od daleč ne več tako, kot pred vojno. Danes zaostaja Jugoslavija za Švedsko za približno osemkrat, pred vojno pa za petdesetkrat, za Francijo danes zaostaja 5.5-krat, za Belgijo 2.5-krat, za Italijo in Avstrijo pa komaj za dvakrat. Industrija kovinskih strojev v raznih drugih državah na svetu pa je danes še daleč za jugoslovansko industrijo.

Preteklo leto je jugoslovanska strojna industrija izdelala 39 tisoč ton železnih konstrukcij, pred vojno komaj 6.700 ton. Leta 1939 je jugoslovanska kovinska industrija izdelala nekaj manj kot 80 ton strojev za obdelavo kovin in lesa, v preteklem letu pa je jugoslovanska strojna industrija napravila že 3.682 ton tovrstnih izdelkov. Pred vojno je vsa jugoslovanska strojna industrija napravila komaj 1800 ton poljedelskih strojev in orodja, leta 1950 pa je jugoslovanska industrija izdelala že 12.147 ton tovrstnih izdelkov. Jug. proizvodnja strojev in naprav se danes vrti že okoli 60.000 ton na leto, medtem ko je leta 1939 izdelala komaj 4.596 ton takih izdelkov.

Ti rezultati pričajo o zares velikem napredku jugoslovanske kovinske industrije v povojni dobi. Če bi hoteli to izraziti v odstotkih, bi bila slika sledeča: če leto 1939 označimo s 100, je leto 1947 dalo že 153 odst., leto 1951 je dalo 265 odst., leto 1952 335 odstotkov, leto 1954 že 367 in, v kolikor se bodo vsi letošnji načrti izvedli, bo letošnje leto dalo 456 odst. v primerjavi s proizvodnjo iz leta 1939.

Važnost tega povečanja proizvodnje pa se ne odraža samo v količini izdelkov. Mogoče še bolj važno je to, da je jugoslovanska kovinska industrija v zadnjih letih začela izdelovati še vrsto novih izdelkov in pogosto celo zelo zapletenih strojev. Tako je n. pr. pred vojno Jugoslavija morala uvažati vse stružnice za obdelovanje kovin, dočim jih jugoslovanska kovinska industrija in predvsem tovarna «Prvomajska» iz Zagreba že dve leti celo izvaža v inozemstvo in to kljub močni konkurenci tujih podjetij. Nekaj podobnega je tudi z vrtalnimi napravami, ki jih je Jugoslavija vse do pred nekaj leti morala uvažati, dočim jih danes izdeluje vse doma in to celo brez najmanjšega uvažanja posameznih sestavnih delov. Isto lahko rečemo za lokomotive, tovorne in potniške vagone, gradbene stroje, razne železne konstrukcije in podobno. Dobro bi bilo, da se nekoliko delj zadržimo pri posameznih izdelkih, ki jih je jugoslovanska industrija začela na novo izdelovati.

Gre predvsem za proizvodnjo motorjev, ki je v Jugoslaviji zrasla takorekoč v samostojno industrijo. Pred vojno so v Jugoslaviji proizvajali le posamezne dele motorjev in to edinole v Beogradu. Danes ima Jugoslavija samostojno industrijo traktorjev, ki je že lansko leto dala jugoslovanskemu poljedelstvu 1200 traktorjev. Pred vojno Jugoslavija avtomobilov sploh ni izdelovala, isto velja za tovornike. Že leta 1947 pa so jugoslovanske tovarne izročile prometu prvih 230 tovornih avtomobilov, dočim so jih lansko leto izdelale že 1651. Letos bodo ista podjetja dala že 2000 tritonskih avtomobilov in 400 težkih tovornih avtomobilov. Poleg teh izdelujejo jugoslovanska avtomobilska podjetja še več avtobusov in že prve domače trolejbuse. Tovarna «Crvena zastava» iz Kragujevca bo letos še bolj razširila proizvodnjo svoje motorne industrije. V sodelovanju s tovarno «21. maj» bo ta tovarna izdelala nad 400 potniških avtomobilov in prav toliko tovornih avtomobilov.

Pred vojno ni jugoslovanska industrija izdelala niti enega kolesa. Zato so se takoj po vojni lotili tudi tega, saj je kolo še vedno zelo potrebno prometno sredstvo. Leta 1947 so v Jugoslaviji izdelali prvih 560 domačih koles, v lanskem letu pa so jih izdelali že 32.886. In motorna kolesa? V Zagrebu že deluje tovarna za lahka motorna kolesa, v Beogradu so prišli že v promet prototipi motornih koles vrste scooterjev (podobni tukajšnjim vespam), ki jih izdeluje tovarna «Ivo Lola Ribar» v Železniku v sodelovanju s tovarno «21. maj». Ta motorna kolesa, kot sami vemo, so zelo praktična, ker so zelo prikladna za vse ceste in porabijo zelo malo goriva. Po predvidevanjih jugoslovanskih strokovnjakov bodo tovrstno proizvodnjo v Jugoslaviji že v letošnjem in prihodnjem letu povečali na 30.000 kosov na leto.

Tem uspehom kovinske industrije vsekakor moramo dodati tudi že serijsko proizvodnjo ladij za rečni, morski in prekooceanski promet ter seveda popolne opreme za nove tovarne, ki jih v Jugoslaviji še gradijo.

Seveda je za tolikšen uspeh kvoinske strojne industrije bilo potrebno zgraditi vrsto novih tovarn. In to lahko ugotovimo povsod v Jugoslaviji.

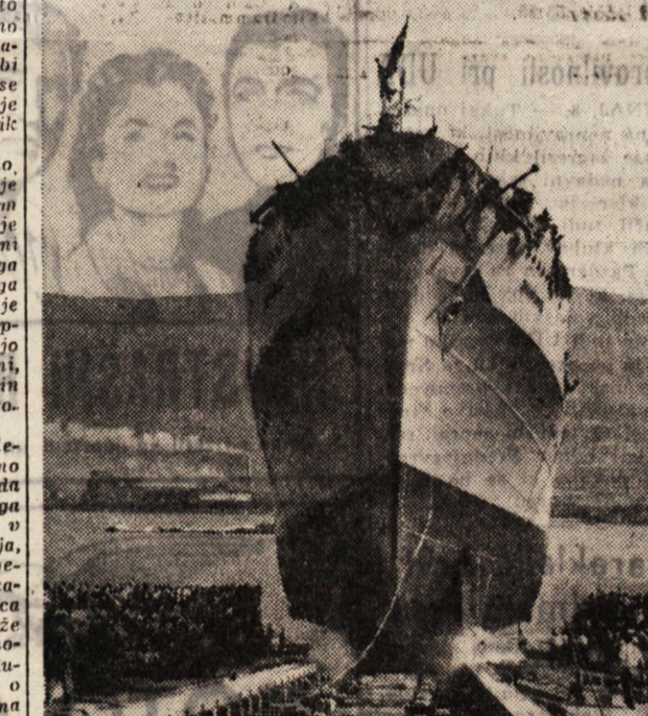
V neposredni bližini Beograda sta zrasli dve novi veliki tovarni: tovarna težkih orodnih strojev v Železniku in industrija traktorjev in strojev v Zemunu. V okolici Zagreba je bila zgrajena velika tovarna strojev «Prvomajska», takoj zraven nje je tovarna parnih kotlov, malo dlje pa tovarna «Jedinstvo». V Ljubljani že poznamo tovarno «Litostroj», v Skopju je zraslo veliko podjetje «Titovi zavodi», v Trebinju tovarna orodnih strojev in orodja, v Doboju tovarna letalskih naprav in tovarna za izdelovanje kompresorjev. Seznam lahko kar nadaljujemo. V Smederevu že deluje tovarna gradbenih strojev, v Beogradu deluje tovarna krogličnih in valjastih ležajev in tovarna poljedelskih strojev «Zmaj» v Zemunu. Podobno tovarno so zgradili v Petrovaradinu Maribor je poleg stare industrije dobil po vojni še velikansko tovarno avtomobilov in tovarno za gradnjo železnih konstrukcij, Karlovec je dobil tovarno parnih turbin itd. Tako rekoč ni mesta, ali celo večjega kraja v Jugoslaviji, kjer bi ne bil zgradili kako večjo ali manjšo tovarno kovinske strojne industrije. Poleg novih tovarn pa so po vojni potrošili velikanska sredstva tudi za povečanje in modernizacijo prejšnjih tovarn. Tovarna «Djuro Djakovič» v Slavonskem Brodu je tako rekoč nova, le da je v primerjavi s predvojno mnogo, mnogo večja. Podobno je tudi s tovarno vagonov in mostnih konstrucij «Dragoslav Djordjevič Goša» v Smederevski Palanki in s tovarno «14. oktober» v Kruševcu. Tu smo navedli le nekaj večjih podjetij, ker bi naštevanje bilo predolgo.

Značilnost predvojne jugoslovanske kovinske strojne industrije je bila več ali manj obrtniška proizvodnja ali kvečjemu sestavljanje uvoženih sestavnih delov. Razumljivo, da kot taka ni mogla večje proizvodnje, niti da bi se njena proizvodnja kakor koli uredila v odnosu do potreb Jugoslavije kot države.

Kar se pa tiče nove jugoslovanske industrije moramo reči, da je bila ta do predkratkim šele v gradnji, oziroma da se je komaj pripravljala za proizvodnjo in, kot se strokovnjaki izražajo, usvajala način dela.

Sedaj se pa njena dejanska proizvodnja že začenja. Ne mislimo sicer s tem trditi, da je vse že dokončano. Nasprotno, dela je še mnogo, toda vprav zadnji podatki s tega področja dokazujejo, da posamezna podjetja začenjajo izdelovati tudi take izdelke za široko potrošnjo, o kakršnih še do pred nekaj leti niso mogli niti sanjati.

Iz vsega, kar smo navedli, pa je vsakomur lahko jasno, da je velikanski uspeh terjal tudi marsikatero žrtev, toda sadovi teh naporov so na dlani in ljudstvo bo imelo od njih velike koristi.

Nova motorna ladja «Jugoslavija, ki so jo pred dnevi splovili v splitski ladjedelnici

KULTURNE VESTI

Pred nekaj dnevi se je začel v glavnem mestu Severnega Wallesa tradicionalni mednarodni glasbeni festival. Letos so se ga udeležili predstavniki 24 dežel. Jugoslavijo zastopajo na tem festivalu Slovenski vokalni oktet iz Ljubljane in pa mlada umetnika Dejan Bravničar ter Radmila Vasovič. Lansko leto so jugoslovanski udeleženci festivala prejeli tri prve, eno drugo in eno tretjo festivalsko nagrado. Festival traja od 5. do 10. julija.

* * *

Tretjega Bienala v Sao Paolu, ki se je začel v začetku preteklega meseca, so se udeležili tudi nekateri jugoslovanski slikarji, med njimi Krsto Hegedušič, Ivan Generalič, Mirko Virijus, Franjo Mraz in Franjo Dolenc. Razstavo jugoslovanskih slikarjev, predstavnikov tako imenovane «Hlebinske šole», je organizirala komisija za kulturne zveze z inozemstvom. Jugoslovanski slikar Krsto Hegedušič je prejel denarno nagrado 20 tisoč cruzeirov.

* * *

Mario Lanza, znani ameriški pevec italijanskega porekla, namerava baje snemati nov film z Gino Lollobrigido. Pravijo, da hoče s tem demantirati vest, ki se je razširila, namreč, da se namerava definitivno posloviti od filma. Mario Lanza je doslej nastopil v več glasbenih filmih, ki so imeli lep uspeh.

* * *

Lani se je v Italiji izdelal skoraj vsak dan po en umetniški film. Po številu izdelanih filmov se je Italija uvrstila na prvo mesto v Evropi, a za ZDA na drugo v svetovnem merilu. Proizvodnja je naraščala od leta do leta. Leta 1948 je bilo izdelanih 54 umetniških filmov, leta 1950 — 104, leta 1952 — 132, leta 1953 — 146, leta 1954 — 150 umetniških filmov (med njimi 55 barvnih), 400 dokumentarnih in 360 filmskih dnevnikov. V vse to so investirali kakih 35 milijard lir.

* * *

Priznani slovenski grafik, France Mihelič, ki je prejel za svoje delo že marsikatero nagrado tako v inozemstvu kot doma, je pred kratkim odprl v Parizu razstavo svoje grafike. Med 44 deli so samo tri iz povojne dobe. Ob priliki te razstave je bil izdan katalog, ki ga je uredil Lojze Gostiša. V njem je napisal uvodno besedo umetnostni zgodovinar Izidor Cankar, ki je Mihelčevo delo prikazal v treh fazah.

* * *

Vincent Sherman, znani ameriški režiser, se pripravlja na snemanje velikega biografskega filma o Georgu Washingtonu. Snemal bo njegovo življenje od dne, ko je izpolnil dvajseto leto, dokler ni postal prvi predsednik Združenih držav. Material za ta film je Sherman zbiral celih dvanajst let.

* * *

Schillerjevo gledališče v Berlinu je v okviru proslav 150-letnice smrti dramatika, katerega ime nosi, uprizorilo tudi dramatizacijo Tolstojevega romana «Vojna in mir». Roman je za oder priredil nekdanji reformator nemškega gledališča Erwin Piscator. Za odrsko uprizoritev ga je priredil tako, da je izbral le posamezne, najbolj značilne epizode iz romana in jih dramatiziral. Posamezne scene povezuje bralec, ki bere odlomke iz romana. Ta oblika dramatizacije je najbolj podobna radijski igri, nalik pa je tudi na obliko, v kateri so nekoč hudožestveniki na odru izvajali Dostojevskega in druge avtorje.

* * *

V Galeriji lepih umetnosti v Parizu so 8. junija odprli razstavo velikega francoskega mojstra Edgarja Degasa, ki je trajala do 25. istega meseca. Razstava, ki je obsegala nad sto del, pastelov, risb in plastik, je bila po dvajsetih letih prva večja razstava tega velikega mojstra francoskega impresionizma. Zadnja je bila namreč leta 1934 v muzeju Orangerie.

Je slikar Tizian zares dočakal 100 let?

Zapisek v matični knjigi umrlih in rojenih v San Canciano (Benetke), kjer je živel slavni slikar Tizian, bi mogel povzročiti spremembo doslej splošno priznane zgodovine beneške slikarske šole. Zapisek je odkril profesor Lotti, predavatelj na beneški umetnostni akademiji, datira pa iz leta 1567 (27. avgusta) in pravi, da je «gospod Tiziano, slikar, umrl zaradi mrzlice v starosti 103 let». To kaže, da se je rodil Tizian leta 1473, torej vsaj štiri leta prej, kot so umetnostni zgodovinarji doslej domnevali.

Če je ta zapisek pravilen, bi to pomenilo, da je Tizian slikal še v 103. letu starosti. Kot pravi prof. Lotti, potrjuje ta novi podatek pismo, ki ga je poslal Filipu II. leta 1564 eden njegovih poslanikov in v katerem je rečeno, da je Tizian doživel nad 99 let starosti.

RAZSTAVA POTVORB

V pariški dvorani «Grand Palais» so odprli razstavo ponarejenih umetniških del in zgodovinskih dokumentov, ponarejenega denarja in drugih starin. Ta mednarodna razstava, ki bo odprta do srede julija, naj bi javnosti pokazala falzifikate, hkrati pa jo tudi seznanila z znanstvenimi metodami, ki jih uporabljajo, da okrijejo falzifikat.

Med drugim je razstavljenih več ponarejenih slik «Mona Lize» — skupno je znanih 61 falzifikatov te slovite podobe — zraven originalnega dela Leonarda da Vincija, ki ga je dal v ta namen na razpolago pariški Louvre. Posebnost razstave pa je reprezentativno delo sodobnega slikarstva. Roland Dorgeles je v družbi nekaj šaljivcev z Montmartra izdelal to sliko tako, da je privezal slikarski čopič oslu na rep, nato pa je približal slikarsko platno, po katerem je osel risal «Sončni zahod na Jadranu», medtem ko je zadovoljno mlel oves med zobmi.

Med falzificiranimi zgodovinskimi dokumenti, ki so jih oblasti in celo strokovnjaki dolgo imeli za izvirne, so tudi lažne listine, ki so nastale na slovitih procesih, kakršen je bil na primer Dreyfussov. Poleg teh je seve tudi kopica raznih teoloških spisov in lažno «svetniško prerokovanje». Poseben oddelek je posvečen ponarejenemu denarju, takšnemu, ki so ga izdelali, da bi ga spravili v promet, pa tudi takemu, ki so ga ponaredili, da bi ga potem prodali kot starinsko redkost.

OB DESETI OBLETNICI ZMAGE NAD NACIFAŠIZMOM

SPOMNIMO se naših padlih

BERNARD SEMERL
rojen v Trstu 28. 11. 1916 umrl 13.12.1953. posledice vojne

JOSIP PERIC
rojen v Praprotu 26. 10. 1915 pogrešan

FRANCESCO ANTONUCCI
rojen v Trstu 5. 10. 1927 padel 8. 2. 1945 pri Gorici

MARIO PISCANC
rojen v Trstu 6. 8. 1926 umorjen 27. 11. 1943 v Trstu

IVAN MILIC
rojen v Zgoniku 15. 12. 1927 padel 15. 9. 1944 v Trnov. gozdu

LIBERO STRADI
rojen v Miljah 5. 7. 1926 padel 4. 11. 1944

IVAN BABUDER, rojen v Trstu, 24. 5. 1920, pogrešan od 8. 9. 1944.

IVAN BERNOBIC, rojen v Trstu, 9. 4. 1925, padel 25. 12. 1944 pri Novem mestu.

MAKSIMILJAN GABROVEC, rojen v Sesljanu, 7. 1. 1906, umrl v Dachauu 28. 3. 1945.

ANTON JERMAN, rojen v Trstu, 1. 1. 1928, pogrešan od 15. 12. 1944 v nemškem taborišču.

MIRKO BONETA, rojen v Borštu, pogrešan od 9. 4. 1944 v Buchenwaldu.

LEONARDO BUIARELLI, rojen v Monteleone (Orvietto) 7. 7. 1925, padel pri Novem mestu 27. 4. 1945.

LUIGIA CATTARUZZI, rojena v Trstu, 5. 5. 1920, umorjena 22. 6. 1944 v Rižarni.

KAREL CUK, rojen na Proseku, 7. 4. 1924, padel 13. 9. 1944 v Saležu.

JOSIP DANEU, rojen na Kontovelu, 1. 5. 1925, umrl 11. 7. 1952 — posledice vojne.

ANTONIO DIBITONTO, rojen v Barletti 2. 3. 1925, umorjen 5. 4. 1945 v Rižarni.

VITALIANO BERNARDINI, rojen v Trstu, 11. 3. 1920, umorjen 7. 4. 1945 v Rižarni.

JULIJ JARNIK, roj. v Trstu, 14. 9. 1925, padel 26. 9. 1943 pri Pliskovici na Krasu.

ALOJZ JERJAN, rojen v Dolini, padel 2. 7. 1944 v Sloveniji.

BRUNO BIZJAK, rojen v Padričah, 18. 1. 1923, padel 3. 5. 1945 pri Il. Bistrici.

EMIL KOCMAN (COSMANI), rojen v Praprotu, 7. 9. 1915, padel 24. 2. 1944 ob Soči.

LEONARD KRALJ, rojen v Trebčah, 19. 3. 1927, umrl v bolnišnici v Ljubljani — zaradi posledic.

MARIJAN KRAMSTETER, rojen v Kopru, 23. 9. 1915, padel 26. 6. 1944 v Il. Bistrici.

MARIO LANDI, rojen v Trstu, 13. 10. 1924, padel 3. 10. 1943 v Istri.

VLADIMIR LEGISA, rojen v Sesljanu, 8. 9. 1919, padel 15. 12. 1943 na Vogerskem.

JOZE LOREDAN, rojen v Trstu, 22. 11. 1910, umrl v internaciji Pisticci 13. 1. 1944.

MILOVAN MAHNE, rojen v Trstu, 5. 2. 1923, padel 21. 4. 1945 na Sušaku.

GIUSEPPE MARSETTI, rojen v Miljah, 7. 12. 1905, umrl 3. 4. 1945 v Dachauu.

OTTAVIO MARINCE, rojen v Miljah, 27. 3. 1913, umrl 15. 4. 1945 v Dachauu.

MARIO MILLO, rojen v Trstu, 16. 6. 1927, padel 29. 4. 1943 v Izoli.

STANISLAV OREL, rojen v Zgoniku 4. 1. 1916, pogrešan od VII. nemške ofenzive leta 1944 v Bosni.

GUIDO PERSIC (PERSICO), rojen v Trstu, 25. 2. 1906, ustreljen 27. 12. 1944 pri Sv. Ivanu pri Trstu.

FRANC POCKAJ, rojen v Miljah, 20. 2. 1912, padel 2. 3. 1943 v Dekanih.

STANISLAV STOKA, rojen na Kontovelu, 10. 9. 1928, padel oktobra 1943 pri Volčji Dragi.

FERDINAND PROSEN, rojen v Trstu, 24. 8. 1924, padel 24. 9. 1943 v Marezigah.

MIRKO REBULLA, rojen v Nabrežini, 7. 11. 1917, umrl 7. 5. 1945 — zaradi posledic.

ERMINIO RIZZI, rojen v Miljah, 15. 9 1925, pogrešan od 25. 11. 1944 v Dachauu.

ZORKO SANCIN, rojen v Boljuncu, 18. 4. 1926, padel junija 1944 v Bosni.

EMIL SERMINI (SEMEC), rojen v Trstu, 30. 5. 1913, pogrešan od oktobra 1943.

HUMBERT SMOLCIC, rojen v Splitu, 22. 8. 1922, padel 10. 11. 1944 na Kosovem polju.

KAREL SOSIC, rojen na Opčinah, 8. 12. 1915, umrl 14. 12. 1945 — posledice vojne.

ANDREJ SKERGAT, rojen v Miljah, 2. 5. 1924, umrl 20. 3. 1946 — zaradi posledic.

SANTO POLACCO, rojen v Trstu 22. 10. 1925, padel 19. 9. 1944 pri Tolminu.

IVAN STRAJN, rojen v Dolini, 10. 11. 1916, pogrešan od poletja 1944.

RAJKO STRAJN, rojen v Dolini, 23. 10. 1925, umrl 12. 1. 1950 — posledice vojne.

BRUNO URZAN, roj. v Trstu, 2. 7. 1928, padel 10. 4. 1945 na Smuki.

FRIDERIK VEKJET, rojen v Trstu, 9. 11. 1902, umrl 20. 2. 1944 v Dachauu.

BRUNO VIDMAR, rojen v Trstu, 31. 8. 1926, padel 19. 7. 1944 pri Klanju.

GIOVANNI ZOLL, rojen v Trstu, 13. 3. 1908, padel 7. novembra 1943 v Munah v Istri.

ALOJZ ZUZEK, rojen v Mavhinjah, 27. 3. 1925, padel 10. 2. 1944 v Liki.

GORIŠKI IN BENEŠKI DNEVNIK

ČEPRAV NAJ BI RAVNATELJSTVO CRDA ZAJAMČILO, DA NE BO NOVIH ODPUSTOV

Ravnateljstvo CRDA namerava odpustiti 400 od 1.400 suspendiranih delavcev

Ravnateljstvo naj z javno izjavo zagotovi delavcem, da ne bodo odpuščeni!

Vprašanj suspenzij tržiških delavcev je še vedno osrednje vprašanje, s katerim se danes ukvarja javnost, politične stranke in oblast. Suspenzija okoli 1.400 delavcev je namreč prehud udarec za delavce CRDA, da se ne bi občutile posledice tako v Tržiču kakor tudi po vsej pokrajini, saj so ladjedelnice največji industrijski objekt v goriški pokrajini.

Čeprav je tržiški župan na seji občinskega sveta v sredo citiral izjavo ravnateljstva CRDA, da ne bo prišlo do novih odpustov in da bodo sprejeli na delo tudi sedaj odpuščene delavce, čim bodo izdelali novi delovni program, je občinski svetovalec leve opozicije in pokrajinski tajnik CGIL Bergamas zahteval na seji, naj ravnateljstvo CRDA poda javno izjavo, da se bodo delavci otresli strahu.

Mnenja smo, da je imel svetovalec Bergamas popolnoma prav, ko je zahteval od ravnateljstva javno zagotovilo, da bodo vsi delavci ponovno sprejeti na delo; prav pa je imel zaradi tega, ker se namreč v nekaterih navadno dobro obveščenih krogih govori, da nameravajo od 1.400 suspendiranih delavcev ponovno sprejeti v redno proizvodnjo samo okoli 1.000 delavcev, ostalih 400 pa naj bi po teh nepotrjenih, zelo verjetnih vesteh popolnoma odpustili. Med odpuščenimi naj bi bili sami zavedni delavci, ki se udejstvujejo v opozicijskih strankah in sindikalnih organizacijah.

Sindikalne organizacije so doslej napravile že vrsto korakov, da bi se zajamčila normalna proizvodnja, ker tržiške ladjedelnice po vojni nikoli niso imele toliko naročil kot prav sedaj (242,000 ton), kljub temu pa ladjedelniški delavci niso nikoli bili pred tako negotovostjo za nadaljnji zaslužek kot prav sedaj.

Čeprav pravijo lastniki, da lahko delajo v tovarni na svojem «po mili volji», je vsakomur jasno, da se mora ta «mila volja» podrediti določenim skupnim interesom, kadar gre za obstoj tolikega števila delavskih družin. V takih okoliščinah je naravnost nepojmljivo svojevoljno ravnanje delodajalcev, ki delajo s svojimi uslužbenci kot svinje z mehom.

Ali naj tako delovanje delodajalcev smatramo za njihov odgovor sindikalnim organizacijam, ki zahtevajo reorganizacijo IRI, demokratizacijo tovarniškega življenja, uveljavljanje pravic notranje komisije, sprejem 200 vajencev ter graditev stanovanj za delavce in otroški vrtec za otroke tovarniških delavcev?

Če naj to smatramo za odgovor, potem je bolj kot upravičena borba delavcev, da se uprejo delodajalski ofenzivi, ki ogroža demokratične in sindikalne pravice.

Vprašanje delovnih centrov na prihodnji občinski seji

Nezadovoljstvo zaradi zmanjšanja števila teh ustanov za pobijanje brezposelnosti

Dodelitev delovnih centrov goriški pokrajini je vzbudila med javnostjo precejšnjo ogorčenost, ker je pristojno ministrstvo občutno zmanjšalo v primeri s prejšnjimi leti število delovnih centrov, čeprav so posamezne občinske uprave zahtevale zaradi velikega števila brezposelnih in nujnega popravila cest, kanalizacije in podobnega večje število centrov. S tem vprašanjem se je pred časom ukvarjal tudi naš list.

Občinski svetovalec KPI Batti je poslal županstvu interpelacijo, v kateri obravnava zmanjšanje nakazila delovnih centrov, za kar nosi odgovornost namestitvena komisija pri pokrajinskem uradu za delo. Svetovalec Batti se v svoji interpelaciji nanaša na goriško občino in zahteva od občinskega odbora pojasnilo, ali namerava posredovati pri pooblaščenih organih, da bi zaradi vedno slabšega gmotnega položaja tisočev brezposelnih Goričanov ne mogli nakazati večjega števila delovnih centrov z večjim številom delovnih dni. Nadalje interpelant ugotavlja, da je urad za delo odobril komaj eno tretjino delovnih dni v odobrenih delovnih centrih v primeri z lanskim letom (lani je pri prvi dodelitvi goriška občina dobila 33.125 delovnih dni, letos pa samo 14.510). S tem v zvezi priporoča občinskemu odboru, naj bi o tem razpravljali na eni izmed prihodnjih sej mestnega občinskega sveta, ki se bodo pričele z 12. julijem, in da bi s temeljitim proučevanjem mogli koristiti brezposelnim.

V Veroni po sedem halj v Gorici pa kar 12 na dan

V tovarni državnega monopola v Drevoredu XX. septembra se delavke vedno bolj ukvarjajo z vprašanjem števila izdelanih halj. Tovarna je bila namreč zgrajena zato, da bo izdelovala poleg vreč za blago državnega monopola tudi halje, ki jih uporabljajo delavci in delavke.

Takoj v začetku obratovanja so delavke napravile dnevno po 7 halj, potem je število polagoma naraščalo, tako da morajo sedaj delavke sešiti v enem dnevu po 12 halj. Če hočejo doseči to število se morajo zelo truditi, kljub temu pa vse delavke ne zmorejo tolikega napora ter to prav gotovo ne vpliva dobro na njihov položaj pred ravnateljstvom.

V Veroni je podobna tovarna državnega monopola, toda tamkaj sešijejo delavke dnevno samo po sedem halj, kolikor določa norma. Zaradi tako hudega izkoriščanja bi se morale sindikalne organizacije zavzeti za delavke, da ne bo ravnateljstvo od njih zahtevalo naenkrat po 13 halj dnevno, o čemer se je pravzaprav že govorilo.

Nepričakovana razdelitev funkcij v odboru PSDI

Na petem pokrajinskem kongresu PSDI v Gradišči, ki je bil 26. junija, so izvolili 9-članski izvršni odbor, sestavljen iz sledečih članov: Agostino Candussi, pokrajinski politični tajnik; Beno Morpurgo, namestnik tajnika, Vincenzo Pontini, upravni tajnik, Luigi Trovo, organizacijski tajnik, Carlo Bozzi, referent za tisk, Cesare Devetag, referent za propagando, Lanfranco Zucalli, volitve, Renato Clemente, gospodar, Mario Busatto, množična dejavnost.

Goriške politične kroge je razdelitev funkcij v izvršnem odboru presenetila, ker je prevladovalo prepričanje, da bo zaradi svoje dinamičnosti imel profesor Zucalli odgovornejše mesto; le-to je bilo zaupano Candussiju, ki službuje na pokrajini. Candussi zaradi verjetnega demokristjanskega pritiska na njegovem službenem mestu ne bo mogel neodvisno voditi federacije v smislu na kongresu sprejetih resolucij, v katerih je bilo odločno poudarjeno opozicijsko stališče stranke v odnosu do monopolistične politike krščanske demokracije.

Oproščen zadružnik

Ker se dejanje ni izkazalo za kaznivo, je goriški pretor v četrtek oprostil 69-letnega Enrica Davina iz Trevisa. Davin, ki je predsednik upravnega sveta zadružne družbe pridelkov iz Gradiške, je bil obtožen, da ni v predpisanem roku predložil sodišču bilančnih registrov zgoraj omenjene družbe za leta 1934 do 1952. Obtoženec je pretorju dokazal, da čeravno družba obstaja, vendar od leta 1934 dalje ne deluje.

Delavci za Francijo

Pokrajinski urad za delo v Gorici sporoča, da je na sedežu v Ul. Crispi 9, vpisovanje delavcev, ki bi želeli na delo v Francijo. V poštev pridejo delavci raznih strok. Vpisovanje je do 13. t. m. Interesenti naj se do tega dne javijo na omenjenem uradu od 10. do 12. ure, kjer dobe tudi vsa potrebna pojasnila.

Obsodba vozača

Na goriški preturi se je v četrtek zagovarjal 42-letni Romano Caprara iz Ul. Aquileia štev. 65 v Gorici, ki je 18. februarja lani zakrivil prometno nesrečo pri kateri se je poškodoval Natale Norbedo iz Ul. Volta 10 v Gorici. Norbedo je namreč vozil po Travniku, ko ga je Caprara s kamiončinom z evidenčno tablo GO 3987 prehitel in v tem takoj zaobrnil v Ul. Oberdan. Čeravno je Norbedo skušal zavreti vozilo, ga ni mogel takoj zaustaviti in je zadel ob Caprarovo vozilo ter si pri nesreči povzročil več ran, katere si je moral zdraviti okrog 40 dni.

Pretura je včeraj še enkrat proučila celotno zadevo in spoznala Capraro za krivega nesreče ter ga obsodila na denarno kazen 30.000 lir, ter plačilo stroškov in škode civilni stranki.

DEŽURNA LEKARNA

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Urbani-Albanese, Ul. Rossini 1 - tel. 24-43.

KINO

CORSO. 16.30: «Plamen in meso», v barvah, L. Turner.
VERDI. 17.00: «Hrabri», W. Pidgeon in V. Johnson.
CENTRALE. 17.00: «Čudoviti pevec», L. Tajoli in M. Mariani.
VITTORIA. 17.00: «Malaga», v barvah, M. O'Hara in Mc Donald.
MODERNO. 17.00: «Burmanski tigri».

ŠPORTNI DNEVNIK

II. ETAPA TOUR DE FRANCE: DIEPPE-ROUBAIX

FRANCOZ ROLLAND ZMAGOVALEC ETAPE
Holandec Wagtmans osvojil rumeno majico

Louison Bobet si še ne dela preglavic in je doslej že zaostal za dobrih pet minut

ROUBAIX, 8. — Tudi danes je 130 dirkačem, ki so ob 11,30 startali za drugo etapo Dieppe - Roubaix (204 km), pihal nasproten veter. Zato so vozili skupaj, toda pri 24. km zbeži Dupont, pridobi 200 m, toda kmalu ga ujamejo. Medtem ko v ospredju ni posebnih dogodkov, se pa v ozadju večkrat dogaja, da morajo posamezni dirkači dohitevati tovariše, potem ko so zaostali zaradi defektov. Vitetta je imel na pr. kar trikrat preluknjano kolo. Huot in Fernandez pa sta precej zaostala, ker sta se pri padcu potolkla.

Po Saint Polu (111 km) pobegneta Le Ber in Nolten. Po 25 km ju dohitijo Telotte, De Bruyne, Schneider, Rolland Wagtmans, De Groot in Benedetti. Ostala skupina ima tedaj zaostanka 1'55". Kmalu pa zaostanejo De Groot, Nolten, Schneider (ta zaradi defekta) in Benedetti, ki ni navajen voziti po zloglasnem «pavé». Na čelu ostane le pet dirkačev. V zadnjih 30 km pa začne glavnina ofenzivo. Varnajo, Hassenforder in Vivier, pozneje pa še Vite in Impanis se odtrgajo, da bi dohiteli prvih pet in zasedli častna mesta. Med prvo petorico je na cilju najhitrejši Rolland, Wagtmans pa, ki je prispel na cilj v istem času, si je osvojil rumeno majico. Holandec, ki je tudi včeraj prispel na cilj v istem času kot zmagovalec, že kaže, da bo letos nevaren konkurent za prvo mesto vsakomur.

Vrstni red na cilju II. etape (Dieppe - Roubaix 204 km):

1. Rolland (Fr.) 5.54" (pribitek 1'; 2. Wagtmans (Hol.) (pribitek 30"); 3. De Bruyne (Belg.), 4. Telotte (Ile), 5. Le Ber (Zahod) vsi v istem času; 6. Varnajo (Zahod) 5.55'37"; 7. Vivier (J. Z.) i. č.; 8. Hassenforder (SVC) i. č.; 9. Vitre (Ile) 5.55'53"; 10. Impanis (Belg.) i. č.; 11. Poblet (Sp.) 5.56'23".

15. Coletto, 17. Louison Bobet, 18. Jean Bobet, 23. Geminiani, 43. Astrua, 44. Barozzi, 45. Benedetti, 46. Fantini, 47. Fornara, 48. Giudici, 49. Monti, 50. Pezzi, vsi s časom Pebleta, 93. Bertoglio 6.03'50".

Po maksimalnem času so prispeli: Pusey (VB) 6.45'39", Fernandez (JZ) i. č., Hout (JZ) i. č.

Klasifikacija po II. etapi:

1. Wagtmans (Hol.) 8.49'26"; 2. De Bruyne (Belg) presledek 58"; 3. Telotte (Ile) 59"; 4. Rolland (Fr.) 1'48"; 5. Poblet (Sp.) 2'26"; 6. Caput (Ile) 2'52; 7. ex-aequo: Astrua (It.), Coletto (It.) 3'11"; 9. Le Ber (Zahod) 2'17"; 10. Sorgeloos 3'21"; 21. z enako oceno tudi Bobet L. 3'11"; 29. z enako oceno tudi Monti, Barozzi, Benedetti, Fantini, Fornara 5'24"; 77. Giudici 7'; 79. Pezzi 8'22"; 99. Bertoglio 14'17".

Klasifikacija moštev po II. etapi:

1. Ile de France 26.37'14"; 2. Belgija 26.37'41"; 3. Zahod 26.38'09"; 4. Holandska 26.38' 30"; 5. Italija 26.40'04"; 6. Francija; 7. Španija; 8. Mešana; 9. Severovzhod-center; 10. Jugozahod; 11. Švica; 12. Jugovzhod; 13. Anglija.

Astrua predstavlja v italijanskem moštvu nado št. 1 Sedaj je skupaj s Colettom dobre tri minute od prvega.

DANŠNJI SPORED TEKEM ZA SREDNJEEVROPSKI POKAL

Dunaj:
Wiener Sportklub - Honved
Bratislava:
Slovan - Vojvodina
Praga:
UDA - Bologna
Budimpešta:
Voeroes Lobogo - Hajduk

Kdo dosega uspehe v italijanskem nogometu...

Gazzetta dello Sport objavlja kratek članek, kjer navaja nekdanje uspehe v tekmovanju za Srednjeevropski pokal in se sprašuje, v čem je velika razlika s sedanjim stanjem. Pravi, da navajajo nekateri utrudljivo prvenstveno tekmovanje in preveč treninga. List pa k temu dostavlja: «Ker se slabo igra, si dovoljujemo trditi mi». Ko se nekoliko ustavlja pri tej ugotovitvi, pravi nadalje, da opazijo vsakikrat, kadar igrajo z moštvi iz inozemstva (in tu članek navaja jugoslovansko reprezentanco, Real Madrid, Botafogo, Vojvodino, UDA), da jih ta moštva prekašajo. Mogoče je izjema Milan, pravi članek. Toda Milan je tudi moštvo, ki se poslužuje petih tujcev, ugotavlja list sam.

Tu bi lahko še dostavili čisto kratek komentar k zmagi Milana nad Dinamom v Moskvi: prvi gol je dosegel Soerensen, drugi gol je dosegel Ricagni, tretji gol je dosegel Nordahl, četrti gol je dosegel Soerensen... Vsa ta tri imena spadajo med tistih pet tujcev pri Milanu. (Nista imenovana Schiaffino, ki sploh ni potoval v Moskvo, in Liedholm).

LAHKA ATLETIKA

Rezultati za olimpiado

Na nedavni lahkoatletski prireditvi v Moskvi so nastopili mnogi atleti iz raznih držav

V Moskvi se je zbrala pred nekaj časa vsaj polovica evropske atletske elite in cela vrsta evropskih prvakov je nastopila na velikem mednarodnem tekmovanju. Doseženi so bili naslednji rezultati:

MOŠKI:

100 m: Bartenjev (SZ) 10.6.
200 m: Ignatjev (SZ) 21.5.
400 m: Ignatjev (SZ) 46.0 (izenačen evropski rekord), Adamik (M) 47.5 (rekord), Makomaski (P) 47.7.
800 m: Boysen (Nor.) 1:48.5, Szentgali (M) 1:49.2.
1500 m: Nielsen (D) 3:46.6, Hermann (V. Nem.) 3:47.0 (rekord), Richzenhein (V. Nem.) 3:47.0, Slugin (SZ) 3:47 (rekord).
5000 m: Iharos (M) 14:22.2.
110 m ovire: Stoljarov (SZ) 14.3, Opris (Rom.) 14.4, Bulančik (SZ) 14.5.
400 m ovire: Bogatov (SZ) 52.7.
Steeple-chase: Vlasenko (SZ) 8:51.0, Saltikov (SZ) 8:52.4.
Višina: Stepanov (SZ) 2.00.
Daljina: Foeldessy (M) 7.41.
Troskok: Čen (SZ) 15.85, Ščerbakov (SZ) 15.74.
Palica: Černobaj (SZ) 4.35.
Krogla: Pirts (SZ) 16.46.
Disk: Grigalka (SZ) 53.16, Consolini (It.) 52.90.
Kopje: Sidlo (P) 75.28, Frederiksson (Šved.) 74.49.
Kladivo: Krivonosov (SZ) 63.75, Redkin (SZ) 59.23, Strandli (N) 59.17.

ŽENSKE:

100 m: Stubnick (V. Nem.) 11.6 (rekord).
200 m: Stubnik (V. Nem.) 24.1.
800 m: Otkalenko (SZ) 2:08.4, Lisenko (SZ) 2:09.2, Donath (V. Nem.) 2:09.2.
80 m ovire: Martinenko (SZ) 11.1, Golubičnaja (SZ) 11.2.
Višina: Balasz (Rom.) 165.
Daljina: Martinenko (SZ) 6.01, 6.01.
Krogla: Tiškevič (SZ) 15.35.
Disk: Ponomareva (SZ) 51.34.
Kopje: Gorčakova (SZ) 48.44

* * *

V Stockholmu je bila tekma med lahkoatletskima reprezentancama tega mesta in Londona. Sodelovali pa so tudi drugi lahkoatleti. Že prvi dan tekmovanja so bili doseženi nekateri visokovredni rezultati. Odlikovali so se zlasti Boysen, Eriksson, Landstroem, Don Vick, Danielsen.

Rezultati:

800 m: 1. Boysen A. (Norv.) 1'48"; 2. Johnson D. (L.) 1'49"3; 3. Andersson R. (Norv.) 1'50"8; 4. Beesley (L.) 1'51"3; 5. Lindgren H. (St.) 1'51"7.
110 m zapr.: 1. Hildreth (L.) 14"8; 2. Shaw (L.) 14"8; 3. Karlsson J. (St.) 15".
200 m: 1. Ler J. (L.) 21"7; 2. Ruddys (Norv.) 22"; 3. Gibzo (L.) 22"2; 4. Christersson (St.) 22"5.
Troja 15 km: 1. Soederlund Aake (St.) 1.11'38"2; 2. Soederlund Erik (St.) 1.12'07"8; 3. Hawkins (L.) 1.12'36"8; 4. Coleman (L.) 1.14'29"8.
Palica: 1. Landstroem E. (Fin.) 4.30; 2. Lind L. (St.) 4.10; 3. Allard I. (Šved.) 4.00.
Krogla: 1. Don Vick (ZDA) 16.79; 2. Uddebtom E. (St.) 15.32; 3. Palmer W. I. (L.) 15.13.
Daljina: 1. Vollander A. (St.) 7.15; 2. Luxon P. C. (L.) 6.67; 3. Shapman M. (L.) 6.61.
1500 m: 1. Ericsson I. (St.) 3'47"4; 2. Evans J. S. (L.) 3' 48"2; 3. Burman A. (Nem.) 3' 49"4; 4. Karlsson S. (Šved.) 3'50"2.
3000 m zapr.: 1. Disley J. E. (L.) 9'00"6; 2. Brasher C. W. (L.) 9.07"4; 3. Soederberg K. (St.) 9'10"6.
Kopje: 1. Danielsen E. (Norv.) 72.72; 2. Bengtsson O. (Šv.) 66.20; 3. Paananen M. (Fin.) 65.77.

Po prvem dnevu je bilo razmerje točk 55:55.

Nepravilnosti pri UDA

DUNAJ, 8. — Tukaj opozarjajo na nepravilnost, ki naj bi jo baje zagrešil klub UDA, ki je na nedavni tekmi z Bologno, kjer je zmagal s 4:2, vključil tudi dva igralca iz drugih klubov. Gre za desno krilo Pazdero in za levo krilo Krausa, ki sta oba člana dveh različnih vojaških moštev. Čeprav je tudi UDA vojaško moštvo, je po pravilniku za Srednjeevropski pokal prepovedano vključiti v moštvo tuje igralce. O tem bi moral razpravljati odbor Srednjeevropskega pokala, ki se bo sestal jutri v Salzburgu.

Karaklajić prvi po sedmem kolu

Rezultati VII. kola mednarodnega šahovskega turnirja v Ljubljani: Udovčič - Karaklajić 0:1, Stahlberg - Kieninger remi, dr. Paoli - Padevski prekinejno, Robatsch - Pirc, Gabrovšek - Puc in Bogdanovič - Bertok remi, inž. Vidmar - Milič 0:1, Grosek - Persitz in Krivec - Witkowsy prekinjeno.

Stanje: Karaklajić 5 točk, Stahlberg in Pirc 4.5, Robatsch in Z. Gabrovšek 4, Grosek in Witkowsky 3.5 (1), Kieninger, Udovčič, Milič, Bertok in Puc 3.5, inž. Vidmar in Bogdanovič 3, Padevski in Krivec 2.5 (1), Persitz 1.5 (1) in dr. Paoli 1.

ZA RAZVOJ PLAVALNEGA ŠPORTA NA PRIMORSKEM

Plavalni bazen v N. Gorici je med najlepšimi v Sloveniji

Zaradi ugodnejšega podnebja daljša možnost treninga

V nedeljo je bilo v letnem kopališču v Novi Gorici prvič letos večje število kopalcev in plavalcev, ki so gledali zaključne nastope v skokih v vodo z enometrske in trimetrske deske tečajnikov, mladincev in mladink, večidel državnih in republiških prvakov v tej plavalni disciplini, ki so se tam pod vodstvom avstrijskega trenerja Petra Huberja osem dni pripravljali za nastop na državnem prvenstvu.

Z mladimi skakalci je bil v Gorici tudi dr. Stojan Gala, član Plavalne zveze Slovenije in obenem skakalni trener. V tednu dni so se hoteli skakalci čimbolj pripraviti za državno juniorsko prvenstvo in za nastope v hrvatsko-slovenski ligi. Juniorsko državno prvenstvo bo najbrž sredi avgusta v Novi Gorici, ki ima zdaj enega najlepših plavalnih bazenov v Sloveniji. To plavališče ima velike prednosti pred drugimi že zaradi milega ozračja, leži pa razen tega tudi v izredno lepem okolju. Najbolj razveseljivo pa je, da so v plavališču namestili pred kratkim nove skakalne deske, ki ijh je izdelala tovarna pohištva v Novi Gorici, o katerih trdijo, da bodo prinesle pravi prevrat v nadaljnji razvoj te športne panoge.

Brzina, prožnost in hitrost odriva omogočajo na teh deskah mnogo večjo sproščenost skakalca in mu olajšujejo seveda izvajanje še tako težkih skokov. Medtem ko je lani imel ta bazen samo eno trimetrsko skakalno desko, so letos postavili poleg nje še eno enometrsko. V kratkem pa bodo k bazenu dogradili še 5-metrski stolp, ki je že izdelan in samo še čaka na montažo. Prva večja prireditev v tem plavališču bo že zadnje dni julija, ko namerava tamkaj ZPK Ljubljana izvesti državno pionirsko prvenstvo v plavanju.

Član PZS dr. Gala je ob slovesu dejal, da ima Goriška s tem svojim bazenom in izredno ugodnimi podnebnimi razmerami ter najnovejšimi plavalnimi napravami najboljše možnosti za nadaljnji vzpon plavalnega športa. Plavalci bodo tam lahko več kot pol leta vadili na planem, kar je eden glavnih pogojev za to — ali z drugimi besedami, ena največjih težav drugod, da so prav te vrste športniki v veliki meri odvisni od vremenskih muh in navšečnosti. V teh pogojih pa bodo lahko v mnogo krajšem času vzgojili odlične plavalce in tudi skakalce.

Odgovorni urednik
STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT - Trst

KINO ŠKEDENJ

predvaja danes 9. t. m. ob 19.30

„Suličarji v napadu“

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes 9. t. m. ob 20. uri barvni film:
«OSVAJALCI SIRTE»
Igrajo: John Payne in Maureen O'Hara

Kino na Opčinah

predvaja danes 9. t. z začetkom ob 18. uri in 10 t. m. ob 15. uri Metro barvni film:

NEUSTRAŠNI BRATJE

Kino po želji na odprtem ali pa v zaprtem prostoru.

MOTO GUZZI

LJUDSKI, ZA TURIZEM IN ŠPORT
TOVORNIKI-15 STOTOV, PREVRNLJIVI
VPLINJAČI DELLORTO ∞ ∞
∞ ∞ PRIBOR-NADOMESTNI DELI
DELAVNICA ZA POPRAVILA MOTORJEV
AVTOMOTODIESEL - BAT MONDIAL
TVRDKA **CREMASCOLI** TRST
Ul. Fabio Severo 18 - Telefon 38903

Vladimir Bartol: **MLADOST PRI SVETEM IVANU** (Druga knjiga)

TEŽKA JE POT DO UČENOSTI

27. Drugo poglavje: V CIRIL-METODOVI ŠOLI - UČITELJ ADAMIČ - NOVA KATASTROFA

6.

V to dobo spada pridobitev prvega in za dolgo let edinega in najboljšega prijatelja zunaj sorodniškega kroga.

Neko popoldne, mislim, da je bilo jeseni, smo se domači otroci in nekateri iz hiše igrali na «Zemlji». Nekaj mulcev iz soseščine, ki so mi bili po obrazu bolj ali manj znani, se je igralo v naši bližini, vendar ločeno od nas. Med njimi sem opazil svojevrstnega dečka približno mojih let in moje velikosti, ki je bil skoraj prav tako suh, kakor jaz, le po mišicah bolje razvit. Imel je okroglast obraz, ki pa je bil precej bolj bled od mojega. Lase je imel svetlo kostanjeve barve in so mu v čopu padali na čelo. Oči je imel svetlo modre. Mulci so med sabo govorili italijanski, seveda v tržaškem dialektu, in občutek sem imel, kot da se bledolični fant kaj dobro ne počuti med njimi. Bil je neprestano nekako ob strani, govoril je nekam počasi, skoraj kot kak mozakar, le kadar je bilo treba tekati, metati ali brcati žogo, je oživel in je bil med prvimi. Obnašanja se mi je zdel nekam okornega, pocasnega, težkega, — prav nič tržaškega. Opazil sem, da je večkrat nekako z zanimanjem in z željo po zbližanju pogledoval proti meni. Tako, da mi je postalo že malone nerodno. Občutek sem imel, kot da me nekako prikrito občuduje in to mi ni bilo prijetno, oziroma bolje, spravljalo me je nekako v zadrego.

Nisem vedel, da je slovenski otrok, vsaj ne zaveden, čeprav si mu po obrazu poznal, da izhaja iz naše krvi. Iz tega, da je nekako od daleč prisluškoval našim pogovorom, sem moral pa le sklepati, da slovenski vsaj razume. Nekaj svojevrstnega je bilo na njem, celo malce komičnega pri njegovem nekam težkem in svečanem vedenju. Bil je povsem drugačen od mulcev, s katerimi se je igral. Ti so bili «navadni», vsakdanji, kakršnih je na stotine tekalo po naših predmestjih. On pa je bil drugačen od njih, drugačen celo od vseh, ki sem jih dotlej poznal. Občutek sem imel, da se čuti osamljenega in da išče nekoga, ob katerega bi se naslonil.

Ali je bilo takrat prvič, da sem ga sploh videl, ali sem ga šele takrat prvič opazil, se natančno ne spominjam. Proti večeru se je skupina mulcev, ki so se igrali poleg nas na «Zemlji», raztepla, on je pa ostal in ko smo mi posedli v krogu in začeli pogovor, se nam je približal in sedel kakih pet, šest korakov od nas.

Pogovor je nanesel na ptiče, na liščke, ki so jim mulci na «Zemlji» nastavljali limanice, «viščade», in morda sem pri tem razgovoru omenil prav tistega vrabčka, ki sem ga ujel v šolo grede in ga potem ves čas pouka držal v žepu.

«Tudi jaz sem enkrat ulovil enega grabca», se iznenada in na presenečenje vseh oglasi bledoličnl deček in se primakne za nekaj korakov bliže k nam, toda ne še v naš krog.

Mene so lokalizmi, pač po maminem zgledu, poščegetali prav kakor jezikovne napake in izzvali moj posmeh, ki je znal biti kdaj tudi strupen.

«Ne reče se grabec, ampak vrabec», ga zafrkljivo popravim. «Kaj ne hodiš v šolo?»

Dečku je obraz zalila rdečica.

«Grabec, grabec se reče, ne pa vrabec», je trmasto vztrajal pri svojem.

Vse na njem je zadobilo izraz trmastega odpora. Glavo je držal naprej kakor kozliček, ki se hoče v nekoga zakaditi.

Čop las mu je padel na oči, in čelo, ki je bilo nekam naprej vzbočeno, je vtis trmastosti še stopnjevalo. Zelo tenko sem čutil, da si na dnu le ni gotov tistega, kar je trdil, medtem ko sem si bil jaz svojega še preveč gotov.

«Zahajaš v slovensko šolo?» sem ga vprašal.

«Da, k Svetemu Ivanu. In ti?»

«Jaz v Ciril-Metodovo na Akvedot. Pri nas vsak osel ve, da se reče vrabec in ne grabec.»

Tedaj se je prisedel v našo družbo.

«Kako ti je ime?» sem ga povprašal.

«Ivan. Moj oče je tramvajski vozač. Ti si pa Vladi. Poznam te. Od Bartolovih si.»

«Res je. Od kod pa veš, čigav sem?»

«Doma poznajo tvojo mamo. Moja sestra pozna tvojo sestro Mašenko.»

«V katerem razredu si?»

«V drugem.»

«Lani sem bil tudi jaz pri Svetem Ivanu v šoli, pa ti nisi bil v našem razredu.»

«Ne, prvi razred sem napravil v Košanj na Krasu. Bil sem pri noni, kjer je moj oče doma.»

Tako nekako je potekel najin prvi razgovor. Od tistega dne je prihajal Ivan skoraj vsak večer na «Zemljo», kjer smo se igrali, in kmalu smo ga popolnoma vključili v našo družbo.

Toda domov, k nam na vrt si ga še nisem upal pripeljati. Kar se vabljenja na dom in na vrt tiče, je bila naša mama malce svojevrstna in tudi izbirčna. V nasprotju z očetom, ki so mu bili vsi ljudje enaki, je imela mama po vzgledu naših okoličanov precejšnje predsodke.

Ne vem, ali je bila Ivanova sestra — ime ji je bilo Zina — Mašenkina sošolka ali sta se kje drugje spoznali: bila je že nekajkrat pri nas in na mamo, ki ji je bila tudi njena mama znana, je bila naredila najboljši vtis. Tako Zina kakor Ivan sta bila zmerom čedno napravljena, dobro vzgojena in iz njenih ust nisi nikdar slišal kake količkaj kočljive, kam li nespodobne besede. Skratka: mama je bila z Mašenkino novo prijateljico zadovoljna in ko je izvedela, da je moj na novo pridobljeni prijatelj Zinin brat, me je na moje veliko začudenje sama pozvala, naj ga kdaj povabim na dom.

Ivan je bil povabila, naj pride k nam na vrt, zelo vesel. Zina je bila morda Mašenkinih let ali tudi kako leto starejša. Mašenka se z nami, mlajšimi, ni družila in tako tudi z Zino, ki je bila prijudnejša, še več let nisem prišel v kak daljši razgovor. Kajpada je tudi ona gledala name kot na majhnega dečka in ji gotovo ni bilo kaj prida do tega, da bi se bila z mano pogovarjala.

Omenil sem, da se je bil moj karakter po tisti hudi pljučnici nekako izpremenil. Iz nekdanje «pohlevne žverce» sem postal še kar nekam hud despot zlasti za tiste, ki so bili manjši in mlajši od mene, pa tudi za nekatere svoje vrstnike.

Ivan je bil poiskal mojo družbo, ne jaz njegove. To sem zelo tenko čutil in kdaj pa kdaj tudi izkoriščal. Pokazal sem mu svojo zbirko metuljev in se spričo njega navduševal za to svoje udejstvovanje. Nič čudnega, če je tudi on sklenil, da me bo posnemal.

Pravega, notranjega zanimanja za to stvar pa ni imel. Ko si je izdolbel nekaj «kolov» za razpenjanje metuljev, — imel je za vse praktične stvari in tudi za mizarjenje precejšnjo spretnost in tudi veselje —, je začel z mano zahajati na «lov». Toda zamudno ukvarjanje s prepariranjem metuljev ga ni veselilo in tako je lastno zbiranje kmalu opustil. Pač pa je ostal moj najzvestejši in najpožrtvovalnejši spremljevalec in pomočnik na mojih lovskih pohodih.

Sicer sem bil s svojo zbirateljsko strastjo «okužil» še marsikaterega drugega iz svoje okolice. Nekaj časa je celo Mašenka zbirala metulje, a ni dolgo vztrajala pri tem; dalje je ostala pri herbariju. Pozneje se je zbiranja metuljev lotil tudi Branko. A po navadi je imel povsem druga veselja, kot sem omenil, zlasti za tehnične stvari, in se je metuljega lova in nabiranja po nekaj letih naveličal.

(Nadaljevanje sledi).